46

2

IL KAPURAL SIMON

Dramm fi' Prologu
u 3 Atti

Traduzzjoni ta' G. Zammit

PROLOGU U I ATT

Solesian Theatre
— Sliema —
Script nos: 346

Il-Kapural Simon

Dramm sabiħ ħafna fi prologu u 3 atti.

Dan il-dramm jeħodna lura fiż-żmien Napuljun. Insibu f'wiċċna mill-kampijiet u nsibu kmandant li bi għubija kbira jitlef ħajtu izda qabel miet kellu x'jikkomunika lil ibnu lil kapural Simon, li aktar tard dan ukoll jingħabad fil-battalja. Il-ħajja jiġi salv izda Simon ġie mgħarraf b'mewtu, li ukoll kellu iben ma' tweldinu. Jiġri li bin il-kmandant u bin Simon jaħsbu li kienu aħwa. Izda aktar tard nergħu naraw lil Simon li kien ġie magħrud mill għadu u meħlus wara 10 snin. Hawnhekk tibda tasja aħwa għax barra li jsolvi il-problema ta' ibnu u bin il-kmandant jasal biex jagħmel sinjur kbir lil bin il-kmandant wara ħafna tfixkil minn bniedem li ried jeħles totalment minn Simon.

Bonello

IL KAPURAL SIMON

Dramm fi' Prologu

u 3 Atti

Traduzzjoni ta' G. Zammit

---oooo0oooo---

MIN JEHU SEHEM

ROQUEBERT,	General Tal Armata Francisa...............
TAVERNY,	Kummisarju tal gwerra......................
SIMON,	Kapural..
PICARD,	Suldat tal kavallerija......................
PIETRO FROCHARD,	Vici Sindaku..................................
WERTHER,	Habib ta' Roquebert.........................
EWGENIO,	Iben Roquebert. 4 snin fil Prologu, 14 wara..........
LUCIANU,	Iben Simon.... 16 il sena.........................
GERMOND,	Nutar Pubbliku.................................
MARKU,	Seftur ta' Frochard...........................
POTICHON	Suldat fil prologu u seftur wara............
AJJUTANT,	Ordinanza ta' Roquebert.....................

Suldati, kontadini u gendarmi.

---000---

Epoka Napoleonika. L-azzjoni tisvolgi ruhha: fil prologu fin-nahhiet ta' Ulma, u fl-atti l-ohra f-Sant Lawrent. Bejn il prologu u lewwel att jghaddu ghaxar snin.

@%@%@%@%@%@%@%@

FA BISOGNO

PROLOGU - Tinda li isservi ta'kamp, tvalja, mejda u affarijiet tal kitba, anterna mixghula, dispacc, platti bl-ikel ghas-suldati, dispacc ghal ajjutant, ittra ghal Simon, inkartament ghal Roquebert, tiri ta azzarin fil bghod, kapott ghal Simon, faxxa ghal Roquebert

I ATT - Tinda ghal lukanda, tavolin u siggijiet, daqq tal qniepen, bastun ghal Simon u xkora b-xi dokumenti, cwievet, ittra ghal Potichon, borsa bil flus ghal Picard.

II ATT - Bagoll kbir, mejda, siggijiet, pultruna, ritrat imdendel ta' mara, pergamena u portmanto, ittra ghal Potichon, ktieb, dokument, affarijiet tal kitba sparatura min gewwa.

III ATT - Kancell, bank tal gebel u siggijiet, borsa tal flus ghal Taverny, rivoltella.

PROLOGU

Is-scena tirrappresenta parti mill-kamp tal-battalja fin-nahhiet ta' Ulma. Fix-xellug in-nahha ta' quddiem tidher it-tinda tal general Roquebert. Mejda bi tvalja fuqha, affarijiet tal kitba u anterna mixghula. fil-lemin, fil fond, azzarini wieqfin tlieta tlieta. Mal ftuh tal purtiera il general Roquebert ikun bilqgheda ma gemb il mejda; ikun ghadu kif kiteb dispacc. Ikollu ma' gembu lill-ajjutant wieqaf. Potichon bil platt f-idu qighed jekol. Is-sentinella tippassiggia bil mod il-mod. Il quddiem xi suldati jikkunsmaw ir-razzjon tahhom flimkien ma' Potichon.

Scena I

Roquebert, l-ajjutant, Potichon u xi suldati umbat Taverny

Roquebert (Lill Ajjutant) Ibghat dan id-dispacc fil Kwartier Generali.

Ajjutant Tajjeb wisq. (Ajjutant johrog).

Potichon (B-halqu mimli; lill suldat iehor) Accidenti, fil-hin li jena nibla bukkun, milli qed nara inti qighed tibla tnejn...narawha din ma' l-Imperatur.

Picard Sewwa qighed tghejd...mill banda l-ohra jen qed nara li biex tiekol mintix hafif bhali, irrid naraha din ukoll jen.

Taverny (Jidhol mill-fond; lis-sentinella) Il General Roquebert jinsab hawn?

Roquebert Ghaddi...ghaddi, Taverny.

Taverny Sur General, komplejt id-dmir illi nigi ghandek, qabel ma........

Roquebert Allura, sejjer thallina? U issa min sejjer jehu kura ta' l-armata jekk il kummissarju tal gwerra sejjer jabbandunana? U fejn sejjer?

Taverny F-Monaco, biex nghamel il provvisti giodda. Ghadni kif ircevejt propju issa il passaport min ghand il kaptan tal ghassa, u ghalhekk napprofitta ruhi ghax issa huwa possibili ghalija li naqsam il-linji.

Roquebert Xejn ma' nghejdlek ghoqod attent li mas-sibx ruhek it-tradut min xi distakkament tal ghadu, li aktarx ikun ighasses fin-nahhiet tal-belt.

Taverny La tiehux hsiebi sur General. L-aktar li qighed jinkwetani hia is-sitwazzjoni li ninsabu fiha, jigiefiri id-distanza li hemm min hawn ghal kwartier generali.

Roquebert Esegwejt l-ordnijiet li gew mghotija lili mill-Imperatur. "General Roquebert" qalli "Mur ilhaq dik il posizzjoni u ikkampa fuq in-nahhiet ta' Ulma" U ekku li ahna ninsabu fejn gejna ordnati, qalli ukoll, "Jekk inti tigi attakkat, irrispondi bil-kalma u irtira in-nahha tal Kwartier Generali, fil-waqt li inti tkun

qighed tressaq lill ghadu......

Taverny Tirtira? U lilek giet mghotija ordni simili? Li hia kuntrarja ghad-drawwiet valorusi tighek?

Roquebert Hallini inkomplilek il bqija tal-ordni Imperjali "Inti Mghandekx ghal-ordnijiet tighek hlief elf u hames mitt suldat li huma probbabbli ghaxar darbiet inqas mill-armata li tasal biex takkakkak. Il glieda tkun harxia, u jena sgur li mhux ilkoll targiaw lura fil Kwartier Generali, pero l-armata tghana tibqa tafulkom jekk il vittoja tirnexxi" " Ma jidirlekx li dawn lahhar kelmiet huma ironici, mhux veru?

Potichon (Waqt li ikun ghadu jekol) X-ix-xiaten gie bejn snieni ?.....Qattus it-torok, skartocc....

Picard (Flimkien mas-suldati) Ha, ha, haj....skartocc.....

Potichon Forsi il kok naqsu il melh u min floku tafa ftit porvli.

Taverny (Li f-dan il hin kien qed jitkellem min taht ilsien ma Roquebert) Dan kollu li qed tghejdli inkwetani tassew. Jekk qatt forsi.....

Roquebert Nigi maqtul? Le, le; inhoss gewwa fija, kwasi izjed milli nixtieq, il bzonn li nghejx. Min dik inhar li hallejt id-dar ta' missieri, kont ghadni giuvni, ma' hsibtc f-hag-ohra hlief li nakkwista il meriti, u hekk b-dan il hsieb f-rasi qbatt it-trieq ta' xghol ahrax f-diversi gradi tal hajja militari. L-Imperatur irregal ani fin-nahhiet ta' Sant Lawrent, il pajjis fejn twelidt possessjoni liema bhala. Temmen li qatt ma' stajt insib ftit zmien biex immur u niehu dan il pussess? Ghaziz Taverny, kulltant nghoqod nahseb li min jaf jekk nargiax insib ruhi f-pajjisi fi' hdan il familja, flimkien ma' ibni u il mara tighi; oh, kieku kemm inkun felici

Taverny (Bid-dahqa) Ah, iva...Sant Lawrent...il helwa kampanja, tajjeb wisq; ibqa cert illi huma dejjem jistennewk.... ma jena naf tajjeb, cioe gejt infurmat illi ma' idumux ma' jibghatulek it-tifel hawnhekk.

Roquebert Tassew Taverny? U kif taf b-dan? Forsi huwa wasal digia?

Taverny Kif? Ma tafx mela meta huwa ghandu jasal?

Roquebert Le ma nafx. Qighed tara kemm hia stramba l-esistenza taghna, Taverny? Dejjem gejjin [illegible] u sejrin minghajr mistrieh u frattant qatt ma' tista tiftah dirghajk u tghannaq lill gheziez tighek ma' qalbek. Iva, ghaziz Taverny...nahseb li mandumx ma' narah lill ibni.

Taverny Imma min ~~lime parti~~ liema parti ghandu jasal? U ma' min huwa gej?

Roquebert Min Stokkarda. Fejn hallejtu qabel tlaqt.

Taverny Min Stokkarda?

Roquebert — Precisament. Fi' Stokkarda hallejt mighu ukoll lill ghaziza marti Mina Ta' Ranzberg. Kont ghadni ma' xxxxxx lesteje ghal kollox l-affarijiet tighi tal familja, meta, ircevejt l-ordni biex immur nilhaq immediatament l-armata li kienet digia skjarata ghal kontra l-Austriaci. xxxx L-ordni ma' kienitc tammetti ritard. Dik inhar ibni kien jinsab b-kumbinazzjoni ilbghod mill-belt ma' gemb zijiethu. Qabel tlaqordnajt illi igibuhuli hawn aktar tard, u illum ghaziz Taverny, nittama li nghanqu ma' qalbi.

Taverny — Nifrahlek bil-qalb sur General...pero issa sejjer inhallik u nargiaw naraw irwiehna wara il gwerra.

Roquebert — Kif allura inti sejjer hekk malajr?

Taverny — Mhux malajr malajr ghal kollox, malli tigi il karrozza bil bagalji tighi ikolli nitlaq hin bla waqt; jekk pero jibqghali minuta zmien nargia nigi biex nistringilek idek mill gdid.

Roquebert — Il fortuna it-tajba mela ghaziz Taverny. (Isejjah lill Picard) Picard wassal jekk jghogbok lill dan is-sinjur.

Picard — Mighek jen General. (Taverny isellem u jitlaq ma' Picard).

Scena II

Ajjutant u ta' qabel umbat Werther

Ajjutant — (Jithol) Sur General, ftit ilu is-sentinelli taghna arrestaw karrozza li minna nizel ragel sinjur u talab biex ikelmek. Huwa qighed hawn u jekk inti tippermettilu.........

Roquebert — Gibuh hawn malajr. (L-Ajjutant johrog u jargia jithol ma' Werther) (L-Ajjutant johrog).

Werther — Ghaziz General, ekku li' f-lahharnett ninsab mighek.

Roquebert — Oh, Werther nirringrazzjak b-qalbi kollha...ma' ibni Ewgenio ma' hux mighek?

Werther — Iva, gibtu mighi; imma hsibt u rajt biex inhallieh ma' xi kontadini hbieb tighi vicin ta' l-akkampament. Ma' hsibtc pero li inti trid izzommu ma' gembek f-dawn il mumenti kritici. Min hawn u ftit iehor ikolli nitlaq ghal Monaco.

Roquebert — Le Werther, gibli hawn lill Ewgenio, irrid illi ibni ikun ma' gembi. Stenna ftit halli niktiblek min idejja stess l-ordni halli tkun tista iddahlu fil kamp. (Jaqbad karta u jikteb).

Scena III

Ajjutant u ta' qabel

Ajjutant — (Jithol, jippresentalu dispacc) Ghalik General.

Werther Jittratta certament min xi ordni.

Roquebert Nahseb li ma' hemm xejn specjali.

Werther General, jekk il quddiem xi cirkostanzi fatali tal gwerra ikunu il kagiun li jifirduk min ibnek........

Roquebert Kun af li mighej ghandi veru habib, fidil u affezzjonat; dak l-istess suldat li kien mighi fi' Stokkarda.

Werther Qighed tghejd forsi ghal Simon?

Roquebert Iva. Ghalich bqajt il habib tat-tfulija taghna. Flimkien hallejna il pajjis fejn twelidna, u flimkien rajna lewwel battalji. Jena sgur li Simon jati hajtu ghalia, bhal ma' jena cert li huwa pront ghal kwalunkwe sagrificcju ghal gid ta' ibni. Issa insejjahlu, nghejdlu kollox u allura inti tista tavdalu lill Ewgenio bhallikieku f-idejn it-tieni missieru.

Werther Allura jena sejjer ingib lic-ckejken, umbat.......

Roquebert Umbat tista tmur lejn Monaco tighek. Imma kif tahseb li tkun tista taqsam il-linji tal kumbattiment biex tkun tista tasal qawwi ~~xx~~ u shih f-Monaco? (Jara lill Taverny gej) Oh ghoqod, kieku Taverny irid......

Scena IV

Taverny u ta' qabel

Taverny (Jithol) General.....

Roquebert Taverny, fl-isem tal hbiberija sinciera li ghandek ghalija nitolbok favur kbir.

Taverny Ikkamnda General.

Roquebert Ippromettili li tkun il gwida u id-difensur ta' dan il habib ghaziz, u li ma' titilqux qabel ma taslu Monaco.

Taverny (Lill Werther) Sinjur nirringrazzja lill General ghal missjoni li huwa qighed javdali f-idejja.

Roquebert Grazzi Taverny. (Lill Werther) Allura tista tmur Werther u fittex gib hawn lill ibni.

Werther Iva sejjer....u nargia inkun mighek malajr.

Roquebert Nistenniek. Taverny nitolbok illi tkun tant gentili illi twassal lis-sinjur sal karrozza. (Lill Ajjutant) Ekku, issa ninsab pront mighek kaptan. (Taverny u Werther jitilqu u Roquebert jesamina id-dispacc) Gej min-nahha ta' l-Imperatur.

Ajjutant Sur General, il messagg gie mibghut lilek b-urgenza kbira, tant hu hekk illi iz-ziemel ta' l-Ordinanza li ghadu kif wasal bih waqa bil-ghajja kwasi sfinit.

Roquebert (Wara li ikun qara) Hemm bzonn immediatament nasal sal

Kwartier Generali, i-futur ta' l-armata jinsab milghub. (Ikun sejjer jigri lejn it-tinda, imma jeqaf b-salt) U ibni? (Lis-suldati) Il kapural Simon malajr. (jinstema jirrepeti ruhu tnejn jew tliet darbiet l-isem ta' Simon min-nahhiet opposti) Kaptan lesti iz-ziemel. (Lis-suldati) U kif kien ghadu ma' giex il kapural Simon?

Scena V

Simon, Potichon, Picard u ta' qabel

Simon (Isellem militarment) Ekku fejn jen general.

Roquebert (Jghamillu sinjal biex jersaq) Ghandi bzonn inkelmek, istennini hemm ma gemb it-tinda u ticciaqlaqx ghal-ebda ragiuni.

Simon Tahseb xejn General.

Roquebert Immorru kaptan. (Roquebert u il kaptan jitilqu).

Simon Tajjeb wisq; mela nimmonta jena ukoll bhala sentinella. (Lis-sentinella) Habib, trid illi naqsmu flimkien il ghassa?

Potichon Oh, din sabiha.

Suldati (jidhqu).

Simon (Josserva lill Picard) U inti il ghaliex ma' mortc mal kaptan tighek?

Picard (Jersaq il quddiem) Ma kienx possibili habib, iz-ziemel tighi waqa biex forsi ma' iqumx izjed.

Simon Qighed tara hux meta ikollok x-taqsam ma' ta' l-erba saqajn; mentri ahna, msejknin suldati, dejjem irridu ng nghamluha ta' sefturi. Intant, dawn huma kollha stejer. Allura, x-inhuma jghamlu sabieh fil Kwartier Generali?

Picard Jithassbu jekk mument jew iehor jiltaqghux ma l-ghadu biex jehdulu b-idu.

Simon Nahseb jen li ikun aktar bravu min jgharaf jistringi l-izjed. U x-jahsbu sabieh il granatieri taghna fuq dawn il pajjisi?

Potichon Jena nghejd illi possibilment huma kollha zbieh.

Simon Smajtuh il giudizzju ta' bniedem kbir?

Potichon Jena qighed nghejd dak li jidirli f-lahharnett.

Simon Imma inti tahseb hekk ghax ghadek rekluta. Kieku sibt ruhek fil battalji glorjusi ta' l-Italja, allura kont tahsiba mod-iehor. Dawk pajjisi; dawk pjanuri; dakk muntanji ghaziz Potichon...kif inghejdlek jen li huma il veru genna ta' l-art. Min rgha l-Italja sgur li ma

jinsiha qatt ghal hajtu kollha.

Picard Ilek hafna allura fl-esercitu int?

Potichon Iva, iva ilu...xieh sewwa il giuvni taghna, u ghandu ukoll mara u tfal.

Picard Tassew?

Simon (Lill Potichon) Iskot u aqta biccia min ilsienek.

Potichon Il mara tighu hia il vivandiera tar-rigment.

Picard Tajjeb wisq kapural, u it-tfal?

Simon U xi tfal...wiehed biss, dan l-ghageb kollu; jinsab f-pajjisi, f-Sant Lawrent; ghadu kemm ghalaq is-sitt snin; nispera li nghamel minnu granatier bil-ghaqal...hekk ried Alla l-Imbierek li nibqa b-dan it-tifel biss, dan huwa id-disinn Tighu.....

Potichon Iva...iva, filwaqt illi ic-ckejkna tighek imsejkna........

Simon (Jimsah demgha) Twieldet fil kampanja, f-mument ta' tanbit kbir f-pajjisna...minnufieh l-avvenimenti saru aktar koroh....imma, imbiddlu id-diskors habib....

Potichon Appuntu kapural...issa hemm bzonn tahseb biss f-ibnek.

Simon SIMON Lucjanu tighi...milux kitibli ittra sewwa sew meta ghalaqt snieni (Jurihom l-ittra) Aqraw u ghejduli jekk hemmx tifel ta' dik l-eta ta' sitt snin li jaf jikteb daqshekk.

Potichon Nahseb li qrajta bil qalb, eh?

Simon Le...(Jghaffec melanconikament l-ittra).

Potichon Le?

Simon Imma kemm int injurant. Ma tafx forsi int li kieku kont naf naqra, kieku sirt Marixxal ta' l-Imperu?

Potichon U xejn inqas u izjed.

Simon Jekk qighed inghejdlek hekk sinjal li veru. Roquebert il General taghna kien dejjem ighejdli: "Hares Simon, ahna flimkien hallejna Sant Lawrent, ikkumbattejna l-istess battalji, ghaddejna mill-istess toroq...int issarajt ma' l-ghedewwa l-istess bhali u kellek feriti aktar minni; jena akkwistajt li spalletti tad-deheb u int il galluni ta' kapural. Umbat dan ghaliex? " kompla ighejdli " Il ghaliex qatt ma' ridt titghallem taqra" U veru, ma' nichadc imma kif tghamel? Dejjem bid-drillijiet, battalji u x-naf jen....

Picard Irrakkontalna xi hagia, kapural Simon.

Simon U xi triduni nirrankontalkom? Xi tridu tafu? Forsi xi

hagia fuq il familja tighi? Il mara tighi Maria hia Milanisa, kif nghejdilkom jen li hia anglu tat-tjubija u minna ma' kellix hlief konsolazzjoni u konfort. Min-nahha tighi ma' feccejtc hag-ohra hlief li inpattila dan kollu b-affett u rikonoxxenza. Il gwerer umbat, gheziez hbieb tighi hemm xi tghejd bizzejjed fuqhom; kelkom bzonn kontu presenti mighi fli' storici granet ta' Montenotte, Millesimo, Dego u Lodi, fejn ma' konniex hlief ftit nies armati kontra il forzi qawwija ta' l-ghedewwa, meta l-istess Imperatur ma' kienx ghadu hlief general.

Picard — Allura inti ikkumbattejt mal general Bonaparti?

Simon — Iva, u mhux darba u tnejn. L-aktar battalja harxa li hadt parti fiha flimkien mal Imperatur, hia dik ta' Lodi. Ahsbu daqxejn, konna ma' dwar erba'mitt ruh li minnhom ma' bqajniex salvati hlief ghoxrin.

Picard — Ghoxrin eh?

Simon — Bonaparti fin-nofs, idoqq it-tambur, filwaqt li kienet qisa niezla xita tan-nar imdawra mighu minghajr biss ma' tabbuza tmissu. Spicciat il battalja, ghamilnieh kapural taghna.

Potichon — L-Imperatur kapural, ha, ha, haj.....

Picard — Dawk kienu zmienijiet kbar.

Potichon — U martek allura?

Simon — Dak iz-zmien kienet ghada ma' hix il mara tighi, konna wasalna f-Milan xi tnejn jew tliet tijem wara il battalja ta' Lodi.

Picard — Domtu xejn hemmek?

Simon — Le, ftit; hsibna li kollox kien spiccia u li kien gej ghalina ftit tal mistrieh, u allura izzewwigt lill Maria il mara li ghandi. Imma hekku li giet l-ordni biex immarciaw malajr lejn ir-Repubbblika ta' Venezja biex nilqghu it-tgheddid ta' esercitu gdid Austriak. F-Lonato saret il battalja, li fiha ghal ftit ma' waqatc prigiunier, u issa l-istess general ta' dak l-esercitu qighed jippersegwitana hawnhekk f-Ulma. Imma maghna kellna lill Bonaparti u flok ma' waqajna ahna prigiunieri, l-ghedewwa kienu kostretti li icedu l-armi.

Scena VI

Werther. l-Ajjutant u ta' qabel

Werther — (Jithol ma' l-Ajjutant) Il General Roquebert?

Ajjutant — Telaq malajr biex ikompli l-ordni ta' l-Imperatur.

Werther — Telaq? Taf xejn jekk sejjahx qabel ma' telaq lill kapural Simon?

Ajjutant — Iva sinjur sejjahlu. Ekku fejn huwa.

Werther	Nirringrazzjak. (L-Ajjutant jitlaq) Jekk jghogobkom il kapural Simon........

Simon	Huwa jen.

Werther	Infatti, niftakar li rajtek darb-ohra.

Simon	Lili?

Werther	Is-sena l-ohra fi' Stokkarda.

Simon	Iva veru hemm kont. Allura fiex ghandi l-unur li inservik ?

Werther	Stennini mument, dalwaqt inkun mighek u wara tkun taf kollox, halli lewwel ingibulek (Jitlaq).

Simon	Ingibulek? Imma jena ma' nista nifem xejn. (Pawsa).

Scena VII

Werther, Ewgenio u ta' qabel

Werther	(Jithol bit-tifel) Ekku fejn huwa.

Simon	Tfajjel......

Werther	Nikkonsenjahulek f-idejk.

Simon	Sinjur skuzani....imma ma' nistax nifmek ghadni.

Werther	Il General Roquebert nahseb li digia kelmek. (Minghajr ma' jistenna risposta idur lejn Ewgenio) Dan il bravu ragel sejjer jehu hsiebek.

Ewgenio	Jghogiobni. Jena inhobb hafna lis-suldati.

Simon	(Bejnu u bejn ruhu) Dan is-sinjur sejjer jghamel minni ghassies tat-tfal? Jiddispiacini, imma ma' naccettax karighi min din ix-xorta.

Scena VIII

Taverny u ta' qabel

Taverny	(Jithol, lill Werther) Il karrozza [redacted] hia pronta sinjur.

Werther	Nirringrazzjak. (Lill Ewgenio) Ewgenio, ghaziz tighi, ejja u tini bewsa, jena issa sejjer il bghod. (Ewgenio jghanqu) Nirrikmandalek li tkun bravu...Addio Ewgenio, itakar fija. (Werther u Taverny jitilqu).

Simon	Mid-dlam ghad-dlam u bqajt ma' nista nifem xejn. (Jitlaq ghal wara Werther) Sinjur, sinjur...ippermettili..(Pawsa) ara kif telaq u hallieli ma' saqajja lill dan it-tifel..

Ewgenio	(Jigri wara Simon) Papa, papa...

Simon	(Jeqaf b-salt u ihares ma' dwaru) X-qal?

Ewgenio Papa, marric illi inti titlaq, hej.

Simon Argia...(Ihares ma' dwaru) Imma fejn il mnighel hu il papa?

Ewgenio Il papa huwa int. Ftit ilu qaluli li rawk u li inti sabih. Imma qighed nara illi huma hafna ghiddiebin.

Simon X-inhu? X-ghett?

Ewgenio Illi int ikrah.

Simon Ikrah? Iss, tara?...U jena kont nahseb li jen sabih. (Wahdu) Imma x-ser nibda nghamel b-dan it-tifel? (Ikun sejjer).

Ewgenio Stenna. Jekk titlaq inqghattalek il-libsa.

Simon Le, le...bilmot hej...ikollok ftit tal karita. (Imellislu rasu) Sbejjah daqs anglu...nghamlu li ghandu xi tliet snin, bhal ma' kellu......

Ewgenio (Jghanqu) Jena inhobbok, taf.

Simon Jena ukoll ruhi. (Ibusu).

Ewgenio Qed tniggizni bil baffi tighek hej. (Jigbidomlu). Tista tnehhihom?

Simon Igbed, igbed...jekk jidirlek li hekk sewwa.

Ewgenio Irrid il kappell tighek.

Simon Le, hej...dak ma' tnehhihx min ras il kapural Simon.

Ewgenio Imma jekk jena irridu?

Simon Jaqaw inti xi surgent biex tikkmandani? Tajjeb, ma jimpor... jimporta xejn. Ha zommu, irrid nikkuntentak. (Ipoggilu il kappell f-rasu) Halli nara...u kemm jghoqodlok tajjeb. U ghejdli daqxejn wahda, inti x-jismek?

Ewgenio Ewgenio. Imma kemm hu kbir dan il kappell, ha marridux. (Itih il kappell).

Scena IX

Roquebert u ta' qabel

Roquebert (Jithol jghannaq lill ibnu) Ibni...ghaziz ibni.

Simon (Wahdu) Ibnu...

Ewgenio Min int?

Roquebert Jen il papa tighek, li irridlek hafna gid. Ma gharaftnix?

Ewgenio (Wahdu) Dan is-suldat jghogiobni izjed, ghandu libsa sabiha wisq.

Roquebert Simon, ghandi bzonn inkelmek.

Simon Ikkmanda general.

Roquebert Simon trid issir il missier ta' dan it-tifel?

Simon U tistaqsini?

Roquebert Isimghani. Jena ghandi nitlaq immediatament ghal hdejn l-Imperatur. Nista nissoponi li f-dan l-akkampament ibni ikun kontinwament fil perikolu ta' hajtu, ghaldaqstant nikkonsenjahulek f-idejk u f-idejn martek. Simon nirrikmandalek li tiehu hsiebu u tiehdu mighek f-Sant Lawrent. Jena, appena id-dmirijiet tighi militari jippermettuli, nigi niltaqa mghakom...natik il permess ghal sena vakanza, biex inti tkun tista tmur f-pajjisek...ahna bhala suldati illum hajjin u ghada mejtin. (Johrog dokument min hobbu) Sa dan it-tant jena hsibt fit-tifel. B-dana l-att, li huwa mahrug b-awtorita militari, Ewgenio jigi iddikjarat ibni legittimu. Ghalhekk wara mewti bhala uniku eredi tighi, huwa isir il padrun ta' kull ma' ghandi u nippossiedi u li lili gie mghoti b-don ta' l-Imperatur.

Simon Kumpens meritat.

Roquebert Min hawn u ftit iehor ghandu jitlaq messaggier; permezz tighu nibghatu lin-nutar Germond.

Simon Germond?

Roquebert Iva, in-nutar tal pajjis taghna. (B-vuci vibranti u kommossa) Dina hia dikjarazzjoni li permezz tahha jigi ipprovat li dan it-tifel huwa ibni, nibghatlu ukoll it-testment tighi. (Jitni iz-zewg folji u jissigillahom) Issa isma liema huma l-istruzzjonijiet tighi lin-nutar.

Simon Qighed nisma.

Roquebert (Jirrepeti bilmod dak li jikteb dak il-hin) "Ikkonserva dan il prezzius depositu, navdalek f-idejk kull ma' hawn miktub hawnhekk...titlaq qatt dawn il karti min idejk hlief f-idejja personalment".....

Simon Tajjeb wisq.

Roquebert (Ikompli) " Jew fil kas tal mewt tighi, ikkonsenja id-dokumenti f-idejn dik il persuna li tghejdlek: "Bghatni il General Roquebert" u permezz ta' din il verita, nirrepetilek isem il ghaziza marti".

Simon (Jinterrompieh) Bizzjjed, il bqija ma jirrigwardax hlief lilek biss. (Roquebert jistringi id Simon umbat imur jiccciacra ma' Ewgenio).

Scena X

Ajjutant u ta' qabel

Roquebert (Lill Ajjutant li ikun ghadu kif dahal) Kamdant, sejjah lill messaggier li ghandu jitlaq ghal Franza u tih dan li

li sejjer niktiblek. (Roquebert jikteb l-indirizz) "Lis-sur Germond, nutar f-Sant Lawrent" (Jikkunsenja il karti lill Ajjutant li jidbiegħed, umbat iqum) Issa jen ninsab aktar kuntent. (Jinstemgħu tiri ta' azzarini fil bgħod) Xi ifisser dana l-isparar?

Simon Nahseb li dan huwa xi sinjal ta' l-attakk.

Ajjutant (Jargia jithol mill gdid jigri) General, kumpannija ta' ghadu qighed jattakka il kamp taghna.

Roquebert Tajjeb wisq. (Is-suldati imorru jehdu posthom ghal battalja).

Simon (Jitlaq jigri biex jehu f-idejh l-azzarin) Ghal-armi.

Roquebert (Izommu) Itlaq l-azzarin tighek. Illum ma' tikkumbattix. (Jurih lill Ewgenio) Hares.....(Simon minghajr ma' jitkellem jitlaq l-azzarin u imur jerfa lill Ewgenio. Roquebert idur fuq is-suldati) L-ordni ta' l-Imperatur hia li tirtiraw filwaqt li tikkumbattu. Dawn huma l-istruzzjonijiet li ghandkom issegwu.

Simon Nista almenu nispara skartocc wiehed?

Roquebert (Inkurlat) Hu malajr mighek lit-tifel u aqsam malajr dan il bosk u tasal f-kemm ili nghejdlek fejn inti u it-tifel tkunu fis-sigur. (Kommoss) Addio Simon...Addio Ewgenio, ghaziz ckejken tighi. (Sparar kontinwu ta' azzarini, Ewgenio jirtass ma Simon. Roquebert lis-suldati) Imxu mighi. (Kullhatt barra mix-xena, min barra Simon u Ewgenio).

Scena XI

Simon u Ewgenio

Simon (Ihares lejhom sejrin) Sejrin ghal battalja minghajri. (Idur fuq Ewgenio) Intant immorru. (Ipoggi fuq spaltu il kapott, jehu b-id it-tifel, u filwaqt li ikun hiereg jeqaf mill-gdid) Jidirli li fil bosk qighed nara xi bajunetti ileqqu...iva, iva minix sejjer sball...ninsabu iccirkondati mill ghadu. (Jaqbad l-azzarin).

Ewgenio X-sejjer tghamel?

Simon Jena?...Sejjer niddeverti ftit.

Ewgenio Veru? Irrid niddeverti jena ukoll.

Simon Imma naturalment. (Sparar) Gejjin il quddiem.

Ewgenio X-inhuma dawn il hsejjes?

Simon Hares l-hemm, hemmek hemm ohrajn li iridu jiddevertu bhalna, jghamlu sewwa...ma jidirlekx? (Sparar) Ma nafx fejn sejjer inqighed fis-sigur lill dan it-tifel. (Sparatura ta' azzarin li il balla tahha tghaddi min hdejn ras it-tifel u Simon jghamel tarka bih in-nifsu lill Ewgenio).

Ewgenio Min ghamel dan il hoss?

Simon (B-vuci mrgheda) Alla tighi, il balla ghaddiet sew sew min fuq rasu. (Kolp ta' sparatura ohra li permezz tahha taqghalu il berritta).

Ewgenio (Jidhaq) Hares...hares, waqghetlek il berritta.

Simon (Iross mighu lill Ewgenio) Immorru, immorru ghaziz tighi issa tara kemm sejrin niddevertu....(Wahdu) Sinjur celesti ghejni.

Ewgenio Hares lejn dak ir-ragel fuq iz-ziemel kemm qighed jigri.

Simon Gej ghan-nahha taghna. (Jipponta l-azzarin u jispara).

Ewgenio Kemm hu hmar, anqas jaf jghoqod fuq iz-ziemel, hares kif waqa.

Simon (Jikkarga mill gdid) Inti ragel ckejken, u ma' tibzax hux veru?

Ewgenio Jena? Aqta kemm qed niehu piacir...ekku, ekku...gejjin izjed, isa spara.

Simon Halli jigiu. (Irrabjat) Sakemm jibqghali skartocc wiehed biss fl-ixkubetta ma' naqtax qalbi.

Scena XII

Potichon, Picard u ta' qabel

Potichon (Jithol ma Picard) Kavalier, min hawn, min hawn....

Picard Ekku, tghejd xejn li irnexxili insib azzarin. (Jehu l-azzarin f-idejh).

Simon Hbieb, irrisparmjaw lill dan it-tifel. (it-tliet suldati jisparaw fid-direzzjonijiet kolla flimkien ma' suldati ohra li ikun qed jirtiraw).

Picard (Jaqa ferut) Ah......

Simon Alla tighi...(Imiss qalb Picard) Zewg balal laqtuh f-sidru....(Jimsah demgha).

Ewgenio Qighed tibki?...Jaqaw trid torqot int ukoll?

Simon Le, le...minhix nibki, jena qighed nidhaq...mintix tara li qighed nidhaq? (Jidhaq sfurzat) Imma jekk jena ukoll ikolli immur norqod, inti ma' tibzax wahdek hux? (Jghafas id Picard) Addio habib.....

Picard (Juri b-subghajh) Kapural, hares....

Scena XIII

Roquebert u ta' qabel

Roquebert (B'rasu infaxxata) (Ma jiflahx iriegi fuq riglejh)

	Simon, inti hawn? Alla tighi...nirringrazzjak....
Simon	Inti ferut?
Roquebert	Tini fi' hdani lill Ewgenio. <u>(Jistendi drighu u Simon itihulu fi' hdanu).</u>
Ewgenio	Qighed nibza...qighed nibza mid-demm.
Roquebert	X-dulur, x-dulur li ikolli immut biex inhalli warajja lill ibni. <u>(Jisforza, ipoggi ma' spallejn Simon u jghamel sinjal lis-suldati biex iwarbu)</u> Simon.....
Simon	General....
Roquebert	Simon...l-isem....li inti...ghandek issemmi...lin-nutar.... huwa...
Simon	Ghejdli...
Roquebert	Mina Ta' Rantzberg, irrepetih...
Simon	Mina Ta Rantzberg.
Simon	La tinsiehx Simon...min dan...l-isem...jiddependi...il futur...ta' ibni......
Simon	Qatt, inzommu dejjem stampat gewwa qalbi u f-mohhi, la tiehux hsieb.
Roquebert	Simon...addio...Ewgenio...missierek....sejjer ihallik...u ibierkek.....<u>(Jaqa mejjet. Is-suldati jerfghuh u johorgiu bih. Jaslu xi suldati jisparaw min bejn il kwinti. Ewgenio u Simon ilimkien jibqghu sejrin u jidbghedu bil-mod il mod filwaqt li tinghalaq il purtiera).</u>

<u>T M I E M   T A L   P R O L O G U</u>

-oooooo0oooooo-

I ATT

Bejn il prologu u lewwel att jghaddu ghaxar snin. Il fatt ta' dan l-att jissucciedi fil vilagg ta' Sant Lawrent, innahha ta' Grenoble fil 1816. Fix-xellug in-nahha ta' quddiem ikun hemm id-dar tat-tfal ta' Simon; in-nahha l-ohra trieq; izjed il fuq knisja li ghaliha titla xi targiet. Fil-lemin in-nahha ta' quddiem, lukanda bit-tinda li tahta ikun hemm tavolin. Aktar lura xi sigiar, u fil fond trieq.

Scena I

Potichon u Marcu

Potichon (Ikun hiereg mid-dar, filwaqt li Marcu ikun gej mit-trieq) Ghamilt sewwa hafna Marcu, li inti gejt hawn dalghodu.

Marcu U ghaliex ghamilt sewwa, sur Potichon?

Potichon Jena nahseb li ghett bejnek u bejn ruhek, "l-imsejken Potichon jinsab imhabbat hafna, irrid immur u natih ftit ta' l-ghajnuna".

Marcu Imma skuzani, jena ma' ghett xejn min dan kollu.

Potichon (Mistghageb) Le?

Marcu Jena gejt hawn, hekk...u minghajr hsieb ta' xejn.

Potichon Iva?

Marcu Jena qatt ma' nahseb f-xejn, ghax jena huwa injurant wisq, u qatt ma' nasal biex naghmel dan li qighed tghejd.

Potichon Ghaqtali kursita; il ghaliex dejjem tghejd li inti injurant?

Marcu Kif? Forsi mhux veru? Staqsi lill kull min jafni u tara kif jirrisponduk li ma' hawnx fid-dinja bniedem injurant aktar minni. Xi tridni nghejdlek, kulltant inhossni nisthi minni in-nifsi bil hmerijiet li nikkommetti kulltant.

Potichon U le, fejn sejjer b-rasek. Mhux kullhatt fid-dinja jitwieled gharef; imma kullhatt jista jokkupa post fid-dinja fejn jista igawdi unur u dignita.

Marcu Forsi veru; imma kull ma' immur dejjem izjed ghal-ghar. U trid prova ta' dan? Ara daqxejn: hafna giuvnotti u anki rgiel ihobbu igawdu il hajja ferrieha, filwaqt li lili massibnix hlieh nitkellem ma' xi xieh jew indur b-xi marid; u dan ifisser li jena huwa injurant u ma' nafx nghejx. Meta Pietru il karrettunar li huwa b-sahtu daqs barri isawwat bil hatar tighu liz-ziemel, jena kemm kemm man-hoxx bhallikieku qighed isawwat lili stess, u ftit inkun irrid biex nidliklu xebgha ponnijiet, u dana jigri fija daqs kemm jena injurant. Meta umbat is-sur Frochard il padrun tighi, ikecci it-tlaleb min wara biebu, ikun sejjer kwasi ihossni hazin bil ghali tahhom, wara arani sejjer nigri urajhom dawk lid-disgrazzjati biex nghejnhom bix-xi hagia li inkun faddalt jen. Allura dina ma'hix prova

bizzejjed ta' l-injuranza u il bestjalita tighi? X-jidirlek?

Potichon U din issejhila injuranza? Irrid kieku insir injurant b-dan il mod jen ukoll.

Marcu X-inti tghejd?

Potichon Iva Marcu...imma nibdlu id-diskors; ma tigix ghal quddiesa solenni li sejra tigi iccelebrata illum?

Marcu X-inhu? Ser ikun hemm quddiesa solenni?

Potichon Ma tafx li kull sena issir din il quddiesa? Din hia il quddiesa solenni li it-tfal ta' Simon soltu jiccelebraw ghas-sufragju tar-ruh tal papa tahhom, il kapural Simon.

Marcu Allura nigi jena ukoll; lewwel irrid nitlob permess lis-sinjur tighi.

Potichon A propositu, ghejdli ftit; kif jittrattak is-sur Frochard?

Marcu U hekk, u hekk; ghandu qalbu taz-zonqor, ma hemmx bzonn inghejdlek.

Potichon Huwa tassew sinjur kbir?

Marcu Forsi; sinjurun anzi...imma tant huwa xhih illi certi mumenti, ikun qiesu l-aktar bniedem fqir tal pajjis.

Scena II

Picard u xi contadini
u ta' qabel

Picard *(Lill xi giuvnotti li ikunu sejrin lejn il-lukanda)* Jidrilkom li huwa sewwa li inthom tghoqodu hawn, filwaqt li fil Knisja sejra tigi iccelebrata il quddiesa b-sufragju ghar-ruh ta' msejken suldat?....*(Il contadini jitilqu lejn il Knisja).*

Potichon *(B-disprezz)* Dawn ma' kienu qatt suldati, ghalehkk jibqghu *indifferenti*.....imma ghejdli Picard, ahna biss niftakru f-Simon, li qattajna nofs hajjitna mighu fil battalji tal Germanja, x-jidirlek, eh?

Picard Iva...niftakar perfettament, li giurnata wahda gejt mibghut ma' ufficjal, li kien Ordinanza mal General, u kien jikkmanda il brigata tal kapural Simon; dana kien f-Ulma biex inkunu precisi...ghadni niftakar qiesu ilbierah; irriskjajt li ma' nargiax lura izjed...nahseb li Simon halla hajtu propju dik inhar.

Potichon Infatti wara il battalja, il mara tighu Maria reghet lura waheda bit-tifel Ewgenio; imma ftit wara l-imsejkna mara wara marda qasira tilfet hajjita bil ghali tighu, filwaqt li Simon ir-ragel tahha baqa mejjet min xi kanunata tal ghadu.

~~Picardxxxxxmsejken,~~

Picard Imma l-izjed disgrazzjat huwa hu, li halla l-uliedu warajh, li fihom kien jispera li ghad isib il bastun tighu fi' xjuhitu. Mhux kolla il missierijiet ikollom il fortuna li jippossiedu ulied hekk bravi. (*jimsah id-dmuh*) Ah, dak ibni, kif inhossu ghallieni ghal kollox.

Potichon Eh, lulied meta johorgiu hazin....(*Jidhol fid-dar*).

Marcu (*Jehu b-id Picard*) Kuragg ghaziz Picard, ittama f-Alla, ibnek ghad jigi fiha u jindem, la tibzax.

Picard Eh habib; hia il kumpannija hazina li irrovinatu. Kellu il hila jghaddi il-lejl kollu jilghab u jixrob fl-osterija.

Marcu Issa mela qighed nifhem l-ghaliex dalghodu intqajt mighu qiesu wicc ta' katavru in-nahha tad-dar taghna.

Picard Imma jena nara kif nghamel biex nobbligah halli ihalli ghal kollox dan il pajjis. (*F-dan il mument Ewgenio u Lucianu johorgiu mid-dar*).

Scena III

Potichon, Ewgenio, Lucianu, umbat Frochard
u ta' qabel

Ewgenio (*Lill Lucianu*) Msejken missieri.....

Lucianu (*Jghafaslu idejh*) Xejn la tahseb fih hija, huwa bla dubju ta' xejn qighed igawdi hemm fuq......

Ewgenio Iva, iva....immorru.....(*Ikunu sejrin il Knisja*).

Frochard (*Johrog mill Knisja u imur jilqa lill Ewgenio u il Lucianu*) Hrigt apposta biex noffrilkom il post tighi li ghandi lest bhala vici Sindaku, jekk forsi jati il kas li ma' issibux post addattat fil Knisja.

Lucianu Fil Knisja sejra tigi iccelebrata quddiesa ghar-ruh missierna; u hatt ghalhekk ma' hu sejjer jirrifjutalna post xieraq

Frochard Infatti kelli hafna il piacir li noffrilkom il post tighi...

Lucianu Grazzi...grazzi...la tghoqodc tinkomoda ruhek ghalina..... (*Ikunu sejrin*).

Frochard (*Wahdu*) Impertinenti....(*Lill Lucianu*) Sur Lucianu, ma' hemmx bzonn tkun daqshekk kburi ma min irid jghamillek il gid; ghaliex dejjem tista forsi tigi bzonni....

Lucianu Bzonnok? Qatt nispera...

Frochard Minjaf?

Ewgenio (*Bilmod lill Lucianu*) Il ghaliex qighed tkelmu hekk?

Lucianu Il ghaliex jena sgur li l-offerta tighu ma' hix sinciera... ah Ewgenio, jena biss naf sa' fejn jista jasal dak il bniedem, kemm gialna insofru....

Ewgenio	Wara kollox ma' hix hagia sewwa li tghoqod tinkweta ruhek, imxi fil Knisja nitolbu. (Jithlu fil Knisja flimkien ma' Potichon, Marcu u Picard).

Scena IV

Frochard wahdu umbat Taverny

Frochard	(Josservahom waqt li diehlin il Knisja) Kburi u supperv... iva, kieku ma' ghandekx tati, kollox sewwa...filwaqt li anqas ma' inti thallas il kera tal artijiet li ghandek f-idejk. Tajjeb wisq habib...milli tidher inti trid tghalaqli il bieb tad-dar tighek f-wicci...tajjeb wisq, issa m-ghandix nghamel hag-ohra hlief li immur inhabbat il bieb tal kredituri tighek, umbat naraw sa fejn ghandek il hila tasal.
Taverny	(Jidhol bhallikieku qighed ifittex lill xi hadd) Skusi sinjur...jena strangier f-dan il pajjis, u ili nghoqod fieh ftit granet biss. Illum hia lewwel darba li ridt nghamel passiggiata, u nahseb li tlift it-trieq.
Frochard	Jekk minhix sejjer zball, jena qighed nitkellem mas-sur Taverny, il gdid propjetarju tal kastell ta' Bruyeres?
Taverny	Appuntu, sur......
Frochard	Frochard...il vici Sindaku; it-trieq li ghandek tghaddi minna hia facilissima, m-ghandekx hlief li tittraversa lill-hemm fil fond in-nahha tal villa Roquebert.
Taverny	Roquebert? (Mistghageb) Kif inhi li inti taf b-dana l-isem?
Frochard	Dan huwa infatti l-isem tal kastell tighi u ta' kollha kemm huma il possedimenti tighi. Mil bqija ma' jen xejn imkabbar b-dana l-isem, jena niftahar biss bl-origini umili tighi, jena Frochard, ex taljatur tal gebel fit-trieq rjali numru sitta.
Taverny	U kif qatt allura akkwistajt gid hekk enormi?
Frochard	Eh...ma' hux hlief id-destin u xejn aktar. Ismghani: Giurnata wahda kont qighed inkisser il gebel bhas-soltu, meta f-hin wiehed il pustier ikkunsinnali inkartament issigillat u indirizzat ghalija. Gewwa fih kien hemm kitba li biha gejt mistieden biex nippresenta ruhi fl-officju tal Ministeru tal Komunikazzjonijiet ta' importanza kbira, u iffirmat mill Ministru stess.
Taverny	Umbat?...Ghadni minhix nifhem.
Frochard	Mument wiehed jekk jghogbok. Kif ippresentajt ruhi fil Ministeru qaluli li wiehed mill kugini tighi li ghadda karriera militari fil grad ta' General, kien gie partikolarment mghoti rigal mill-istess Imperatur li tighu kien anki habib, rigal li kien jikkonsisti f-possedimenti kbar, fostom kastell.
Taverny	Interessanti...u il General allura?
Frochard	Kanunata kienet il kagiun biex mar id-dinja l-ohra, u

allura halla warajh din ir-rikkezza li bghaqghet imsemmija bl-isem ta' Roquebert.

Taverny — Sa hawn jena fimt li inti sfajt eredi universali ta' dan il General Roquebert.

Frochard — Ekku, u issa kollox huwa tighi. Niggarantilek li ma' tanc huwa facili li nigi ipprivat min dan il gid kollu.

Taverny — Ahfirli li iddisturbajtek, sur.....

Frochard — Frochard, Frochard.....vici Sindaku.

Taverny — (Wahdu) Kugin tal General; ma jena irrid nivverifika ~~xx~~ sewwa dan il fatt. (Lill Frochard) Nirringrazzjak sur Vici Sindaku.

Frochard — Imniex? Inti gentili izzejjed. (Jitlaq).

Taverny — (Wahdu) Jidirli li il Provvidenza kienet illi laqqghetni ma' dan il bniedem sabiex jirnexxili niltaqa mat-tfal tal General; imma ghalkemm huwa difficili wisq. Il kapural Simon biss sata ighejduli dan, jekk it-tifel Ewgenio huwiex haj jew inkella mejjet, u fejn nista insibu? Imma, Simon skond ittra ta' l-istess Ministru tal gwerra instab mejjet fill battalja ta' Jena. Hia kurjusa kif dan is-sur Frochard ma' kellimnix fuq it-tifel tal General. Huwa propju necessarju li jena nargia inkellmu.~~xx~~ (Jitlaq. Ighaddu xi kontadini li jibqghu diehlin il Knisja. Umbat is-scena tibqa vojta ghal ftit).

Scena V

Simon wahdu

Simon — (Jidhol mil fond. Huwa ghajjien. Jisma id-daqq tal qniepen tal Knisja; jibda ihares lejn il Knisja u jghoqod gharkuptejh, umbat iqum u ihares bi' hniena kbira lejn id-dar tighu antika) Ekku fejn hia. (Jghamel xi passi u jargia jeqaf) Inhoss il kuragg jabbandunani ghal kollox. Imxejt tant mili biex nargia narahom u inhoss li m-ghandix forza biex nghannaqom mighi. Min jaf jekk ghadhomx jiftakru fija? Ghaxar snin ghaddew, u ghat-tfal huma wisq biex jibqghu jiftakru fija. (Jersaq lejn il bieb u jeqaf qabel ma' ihabbat).

Scena VI

Potichon, Marcu u ta' qabel

Potichon — (Johorgiu mill Knisja) Fejnu sejjer dak ir-ragel? (Lill Simon) Qighed tfittex lill xi' hatt?

Simon — Infatti...inthom jaqaw tad-dar?

Potichon — Iva u le...imma inti lill min qighed tfittex?

Marcu — Jidirli li mintix tispjega ruhek bizzejjed, ghandek bzonn xi hagia?

Simon — Le, le...grazzi. Nixtieq biss li inkun naf jekk jghoqodux hawn it-tfal ta' certu.....

Potichon — Kapural Simon? Illum huwa mejjet.

Simon — Mejjet?

Potichon — Mejjet.

Marku — Forsi kont tafu int?

Simon — Iva...(B-interess) Jiftakru xejn fih f-dan il pajjis?

Potichon — Dejjem.

Simon — (B-ferh) O Alla nirringrazzjak.

Marku — Mhux talli jiftakru fieh...talli kull xxxx meta isemmuh b-ismu inehhu il kappell.

Simon — Iva eh? U dawk li jghoqodu f-dik id-dar qatt isemmuh?

Potichon — Altru milli isemmuh. Dejjem b-ismu fuq xoftejhom.

Simon — Dejjem...dejjem...(B-ferh itaptap fuq spallejn Potichon).

Marku — Xi kwarta ilu kienu hawn flimkien, u ma' ghamlux hlief li jitkelmu fuq missierhom il kapural Simon.

Simon — U ghejduli ftit...kienu xejn iddispjacuti li tilfuh?

Marku — Wisq ukoll. Bosta drabi kienu jibku it-telfa tighu.

Simon — Jibku?

Potichon — Mhux biss; ma' thgaddix giurnata li ma' jitolbux ghar-ruhu. Mindu tilfuh kienu waqaw f-miserja kbira.

Simon — Jidirli li illum hia giurnata ta dwejjaq ghalihom.

Marku — Eh, illum huwa l-anniversarju tal mewt tal kapural Simon.

Simon — Illum? L-14 ta' Ottubru? (Wahdu) U jena kont nibza li insewni. U issa jinsabu id-dar?

Marku — Le; f-dan il mument bhas-snin ta' qabel, jinsabu il Knisja biex jassistu ghal quddiesa li qgheda tigi iccelebrata b-suffragju ghar-ruh missierhom.

Simon — Quddiesa b-suffragju. (Ihalli jaqa fl-art il bastun u il kappell u igholli idu lejn is-Sema) Quddiesa lill-imsejken suldat...qlub nobbli. (jersaq lejhom) Ghettuli ukoll li huma fqar?

Potichon — Fqar inghejd.

Simon — Nirringrazzja lis-Sema li wasalt fil-waqt biex nghamilhom henjin u sinjuri.

~~SxxxxxXIIx~~

Scena VII

Frochard, Picard u ta' qabel

Frochard (Johrog mill-Knisja flimkien ma' Picard,) ~~Picard jibqa sejjer~~ (Picard jibqa sejjer) Marcu....

Marcu Ghejdli sinjur.

Frochard Hu ic-cwievet tad-dar u mur gib il flus migbura. (Itih ic-cwievet).

Marku Dalwaqt mighek sur Padrun. (Jehu ic-cwievet u ikun sejjer).

Potichon Stennieni Marku halli nigi mighek.

Frochard Isaw malajr. Jena nghoqod hawn nistenna lill Ewgenio u lill Lucianu. (Frochard ipoggi fuq siggiu ma gemb mejda tal-lukanda).

Simon (Jersaq lejn Frochard) Tafhom forsi lill dawn it-tfal li ghadek kif semmejt? Forsi inti habib tahhom?

Frochard (Jibqa bilqgheda) Habib? Ta min?

Simon Tat-tfal ta' Simon.

Frochard (Wahdu) Dan minhu? Kemm kemm ma' iridc jinterrogani. (Ighajjat) Ghandek tkun taf illi imiss lili li ninterrogag; kun af li jena huwa il Vici Sindaku. (Iqum) Min int? Min fejn gej? U fejn inti sejjer?

Simon Trid taf min fejn gej? Wisq mil bghod. Fejn sejjer? Hemm gewwa id-dar tighi.

Frochard Id-dar tighek?

Simon U min jen? Ekku jena huwa missier dawk il giuvnotti li inti qighed tistenna; jena huwa Antonio Simon.

Frochard (Sorpris) Int Antonio Simon? X-inti tghejd? Dan il bniedem ilu mejjet ghaxar snin.

Simon Le; huma kienu sejrin zball, bhal ma' kienu sejrin zball ohrajn fuq xi prigiunieri ohra.

Frochard Allura inti tassew li huwa Antonio Simon? (Wahdu) Min ix-xiaten giebu l-hawn lill dan, nibza li sejjer itelifni dak li kont sejjer nghamel. (Lill Simon) Nifrahlek, kapural Simon; nispera li inti gibt xi hagia tal flus lill uliedek u forsi xi hwejjeg ohra ukoll.

Simon U jekk minflok dan li qighed issemmi jena gibt lill Ewgenio ir-rikkezzi ta' certu General?

Frochard Ta' general?

Simon Ismghani sinjur; inti fil kwalita tighek ta' Sindaku tista tatini xi ftit tal ghajnuna. Il propjeta tal

tal General Roquebert tappartieni infatti lill ibni addottiv.

Frochard (Imbezzgha) Roquebert? Xix-xiaten huwa ighejd dan il bniedem? (Lill Simon) Jidirli li wiehed minna it-tnejn qighed johlom jew wasal biex jiggennen.

Simon La l-wahda u l-anqas l-ohra sinjur. Ftit il bghod min kem hawn qaluli illi il gid kollu gie f-idejn wiehed li jigi minnu fil bghod, certu Pietro Frochard, li inti nahseb li tafu sewwa.

Frochard Jena? Iva, infatti....

Simon Sinjur, nobbligawh sabiex jirrinunzja ghal possedimenti imsemmija. Il provi, id-dokumenti, huma f-idejn wiehed nutar u m-ghandix hlief li insemmilu zewg kelmiet biex dan in-nutar jisvela l-isem tal veru eredi.

Frochard U x-inhuma dawn il kelmiet?

Simon Eh, ma nistax nippronunzjahom jekk mhux quddiem dan in-nutar. Ghada stess probabbli li nasal wasla sa ghandu u Ewgenio Simon ikun jista jehu il veru ismu ta' Roquebert u isir l-eredi ta' izjed min hames mitt elf frank. Kif tara f-din li xkora gibt xi hagia lill dawk il giuvnotti.

Frochard (Wahdu) Dan id-disgrazzjat sejjer jirrovinani.

Simon Jidirli li il Quddiesa issa spicciat. Irrid narahom mill' aktar fis.

Frochard Le, le nitolbok...mument wiehed; tghaggilx fi' hwejjeg bhal dawn. Insejt forsi li kienu izommuk b-mejjet? (Wahdu) Nippruvaw almenu li nakkwistaw ftit taz-zmien.

Simon Allura hekk ikunu jistaw jaraw li zball tahhom.

Frochard Qghedin niftehmu...imma ghandek iggib quddiem ghajnejk li hekk ghal-gharrieda ma' ikun prudenti. Ewgenio huwa wisq delikat; jista isofri hafna...

Simon U allura?

Frochard Jena nahseb li kieku xi habib ikun jista itarfilhom xi hagia bilmod il mod. Jekk inti massibx diffikolta jena stess ninkariga ruhi biex intarfilhom il verita bilmod il mod. Umbat hemm hag-ohra; trid forsi tidhol f-dik il Knisja, li gewwa fiha qgheda issir il Quddiesa ghar-ruhek stess?

Simon Sewwa qighed tghejd; jidirli li ma' hux hagia xierqa.

Frochard Allura kemm ittini zmien sabiex inkun nista intarfilhom?

Simon Intik ghaxar minuti zmien.

Frochard Ftit wisq.

Simon Tajjeb fejn illi nistenna ghaxar snin, nista nistenna ftit hin iehor, intik kwarta zmien.

Frochard — Imma....

Simon — Sa dan it-tant jena inpoggi ma' gemb il knisja u nosserwa mill bghod liz-zewg giuvnotti. (Inehhi l-ixkora min fuq spaltu u ipoggiha fuq it-tavolin tal-lukanda).

Frochard — ~~Kif~~ (Wahdu) Kif ser nghamel biex nimpedih ikellimom?

Simon — Sejjer nargia narahom mill gdid ghal-lewwel darba mill bieb tal Knisja. Jidirli li sa hawn m-hemmx perioluu.

Frochard — Minghajr dubju...imma nirrakkomandalek li ma' titkellem ma' hatt.

Simon — La tahseb xejn; jena naf tajjeb x-ghandi nghamel. (~~Jaraq~~ (Jersaq lejn il Knisja).u jithol fiha).

Scena VIII

Frochard wahdu umbat Marku
u Potichon

Frochard — Kif ser nibda nghamel biex nimpedixxi dan il kolp? Ikolli forsi nirrestitwixxi kull ma' ghandi? Ah, li kelli almenu ftit taz-zmien iehor, kieku forsi kont insib xi mezz.... xi hagia hemm bzonn li wiehed jghamel, si tratta milli issalva ~~gidek~~ patrimonju. Imma issa x-sejjer nghamel?

Marku — (Jasal imfixkel) Sur Padrun....il hallielin....

Frochard — X-hallielin huma? Isa, tkellem. (Jahtfu mill glekk u iressqu il quddiem).

Marku — Iva, il hallielin...dahlulna il hallielin.

Frochard — Imma fejn? Tkellem darba ghal dejjem.

Marku — Iva sinjur...serqu il flus kolla li kien hemm migbura ghal fqar.

Frochard — Serqu il flus?

Marku — Iva sinjur...dawk is-sitt mija u sebgha u ghoxrin frank. Malli thalt fid-dar insib il kaxxaforti skassata u kompletament vojta. (Imbikki) Sinjur kun af li jena ma' ~~ghandi~~ ghandi htija ta' xejn. Injurant jen iva, imma halliel qatt.

Frochard — U min qed itik tort? Imma min setgha ikun allura?

Potichon — (Jithol) Sinjur, hawn ittra ghalik sur Frochard, min tahieli qalli li din mibghuta min ghand it-tifel ta' Picard li ikkonsenja qabel ma' halla il pajjis ghal kollox.

Frochard — Naraw ftit. (Jiftah l-ittra u jaqra).

Potichon — (Lill Marku) Xinhuwa li gralek Marku? (Marku ikelmu f-widintu).

Frochard X-jena naqra?

Potichon (B-rahja) Voldiri kellom il hila jisirqu il flus tal fqar, eh?

Frochard (Jaqra) "Nitolbok la tiddosonorax lill missieri, il ghaliex imut sgur bil piena. Kont xurban u tlift fil lghob u l-imbit gighelni insir hati. Nippromettilek sinjur illi nahdem sabiex inkun nista nirrestitwilek sa l-anqas habba il flus li sraqtlek."

Potichon Xi trid tghamel, dejjem jinqala xi vagabond biex jghamel xi storja bhal din. Anke dalghodu tfaccia xwejjah li irid ighaddi ruhu b-suldat antik.

Frochard X-jidirlek minnu, eh?

Marku Kif, tissuspetta hazin f-dak ix-xwejjah li ghadu kif kien hawn? Imma jena sgur li dak ir-ragel huwa ragel onest.

Frochard Milli nara, donnok tafu int.

Marku Xejn affattu...imma huwa ciar bizzejjed illi ma' huwiex halliel; tant hu veru li huwa ghadu kif wasal f-dan il pajjis dalghodu, filwaqt illi ixxxxq is-serq sar ilbierah

Frochard U ghaliex sar bilfors ilbierah?

Marku Ghaliex ilbierah kienet ix-xita u illum l-art xotta, u il halliel halla l-istampa ta' riglejh imxarba fuq it-tapit.

Potichon Marku qighed jirragiuna perfettament.

Frochard Imma b-daqshekk ma' ifissirx illi dan il bniedem ma' jistax ikun xi vagabond kwalunkwe.

Marku Muhux possibili.

Frochard Kif mhux possibili?

Marku Il halliel huwa sgur mill pajjis.

Frochard U ghaliex mill pajjis? Tkellem.

Marku Ismghani. Fis-sala hemm skrivanija illi fiha qatt ma' inpoggiu xejn; hemm ukoll il kaxxaforti li fiha kien hemm dawn il flus; issa jena irrid inghejd, il ghaliex ma messewx l-skrivanija? U minflok skassaw il kaxxaforti biss.?

Frochard Isa, isa...sikket ilsienek, matafx tghejd hlief hmerijiet

Marku Ekku iva; jena dejjem nghejd li minhix hlief injurant.

Potichon U frattant Marku ma' jistax jirragiuna ahjar.

Frochard Issa naraw...ninterrogaw....(Jilmah gej lill Picard) (Wahdu) Ekku gej Picard l-hawn. Min jaf jafx li ibnu halliel. (Lill Marku) Marku fittex mur ghal pulizija.

Marku	Sejjer malajr, sinjur. (Jitlaq jigri).
Pòtiròon	Stenna halli nigi mighek. (Jitlaq warajh).

Scena IX

Picard u Frochard

Frochard	(Jithol Picard) Ghandek forsi xi tghejdli xi hagia Picard?
Picard	Sur Frochard...ghandi nghejdlek, illi fid-dar tighek sar serq.....
Frochard	Kif inti taf ukoll?
Picard	Iva, jena.....
Frochard	U taf ukoll l-isem tal hati?
Picard	Huwa inutili li nghejdlek l-isem tal hati, il ghaliex jena stess gibtlek l-istess somma misruqa.
Frochard	(Wahdu) Tajjeb wisq, nittanta dan il kolp; mghandux ma' jirnexxix. (Lill Picard) Fimt kollox, u marric naf bl-isem tal hati. (Jehu il borsa li itih Picard) Din il borsa fiha xi flus tad-deheb antiki li kienu comprisi fis-somma misruqa. (Jargia itih il borsa) Picard dawn il flus huma il frott ta' l-gharaq tighek, u ghalhekk ma' humiex flus misruqa.
Picard	Imma jena min dan ftit jimpurtani. Is-somma hia l-istess ammont bhal ma' serqulek, ghalhekk.....
Frochard	Ghalhekk xejn, ghaziz Picard. Il pajjis kollu jaf li sar dan is-serq; u allura jekk jena niehu dawn kullhatt ikun jaf li gew lili restitwiti, hekk ukoll nigi mistoqsi min irrestitwihomli u jekk jena insemmi ismek, inti tkun obbligat li tikxef il hati.
Picard	Nikxef il hati....
Frochard	Qighed nifhem...qighed nifhem...jena marridekx tghamel dan. Allura isma minni, argia hu lura il flus. Jena naf kif ghandi insib lill hati.
Picard	Sur Frochard, tahseb li issib mezz biex issib il halliel?
Frochard	(Ihares min taht il ghajn lejn l-ixkora ta' Simon) Forsi iva. Ismghani; illum deher fil pajjis figura ta' bniedem li ma' jghogiobni xejn, jista ikun li forsi huwa il halliel; fl-istess hin hawn ukoll wiehed disgrazzjat li nixtiequ ihalli dan il vilagg.
Picard	Allura?
Frochard	Dawn il flus allura jena marric naccettahom u li inti ma' tric tiehu lura...(Jurih li xkora ta' Simon) Poggihom f-dik li xkora.
Picard	Ghaliex?

Frochard — Irrid nirregalahom lill dak lid-disgrazzjat bil hsieb li jibqa sejjer ghar-riehu, u li ukoll irrid nghejnu. Nghamillek tajjeb li il halliel ma' jigix arrestat; is-somma tal fqar tigi irrestitwita minni stess. Ghamel kif qed inghejdlek...isa, malajr.

Picard — Kif jghogbok mela. (Jehu li xkora min fuq il mejda u ipoggi il flus gewwa fiha)....hawnhekk hawn ukoll xi karti.

Frochard — (Jehodhom f-idejh) Iva naf digia fuq hiex jittrattaw, ghalaq sewwa li xkora. (Wahdu) Dawn huma id-dokumenti ta....(Jaqra) "Antonio Simon," tajjeb wisq. (Igatta id-dokumenti) U issa m-intix hlief tallab skonoxxut. Min ghaxar snin il hawn il gazzetti habbru il mewt ta' Antonio Simon.

Picard — U issa, sur Frochard?

Frochard — U issa ghaziz Picard, mur sib lill halliel u ghejdlu li ma' ighejd xejn lill hatt. Min-nahha tighi ma' nikxfux certament.

Picard — Grazzi, grazzi sur Frochard...nibqa nafulek ghal dak kollu li ghamilt mighi. (Jitlaq).

Scena X

Frochard wahdu umbat Simon, Ewgenio Lucianu u xi kontadini

Frochard — (Simon johrog mill Knisja flimkien mal folla) Ekku fejn huwa...mighi ghandu jghamila.

Simon — O Alla nirringrazzjak li argajt rajthom, ekku fejn huma... (Johorgiu Ewgenio u Lucianu, xi kontadini jibqghu imxerda max-xena) Kemm giebu ruhhom uliedi.

Ewgenio — Xwejjah suldat....

Lucianu — Bhal ma' kien l-imsejken missierna. (Ewgenio u Lucianu iselmulu u jibqghu dehlin gewwa).

Simon — (Ikun sejjer ghal warajhom).

Frochard — (Izommu) Jeqaf hemm.

Simon — X-jigiefiri?

Frochard — (B-ton provokanti) Qabel ma' inhallik tersaq lejhom, irrid inghejdilhom min tippretendi li int.

Simon — (Mghaggeb) X-jigiefiri, min nahseb li jen?

Frochard — Inhoss id-dmir illi naccerta ruhi min tista tkun.

Simon — Imma sinjur, inti bis-serjeta qighed tkellimni hekk?

Frochard — Precisament. Dawn kolla li jinsabu hawn jistaw ~~ighejdu~~ ighejdulek sewwa li jena ma' inhix nghamel hag-ohra hlief id-dover tighi.

Kontadini Sigur...sigur...huwa veru.

Simon Imma jidirli li jena gia ghettlek x-jisimni, jena huwa...

Frochard Inti x-tista tghejdli...sikwit jigiu l-hawn hafna vagabondi li iridu ighadduha b-suldati antiki....

Simon (Violentement) Disgrazzjat...kompli, kompli x-kont sejjer tgheju?

Frochard Inti sraqt l-isem ta' bniedem illi kullhatt jaf li huwa mejjet min ghaxar snin il hawn; ekku mottiv li ghalieh ma nistax nemmnek malajr. Inghejdlek biss li dalghodu sar serq fid-dar tighi, u minjaf.....

Simon (Bhal mitluf min sensieh) (Jahtfu mill glekk) Nista inkun naf x-ghandi x-naqsam jen ma' dan is-serq?

Frochard Tkun taf appena inkunu nafuk malajr.

Simon (Jitlaq jigri lejn il mejda biex igib li xkora) Maddumx tistenna wisq, umbat imsejken int....(Jargia lura lejn Frochard) X-jismek int jekk jghogbok?

Frochard Frochard.

Simon Frochard....il kugin tal General Roquebert, l-eredi li sejjer ikollu jirrestitwixxi kull ma' ghandu, nahseb li induvnajt sur Frochard. (Jargia lura fuq il mejda u ifittex fli' xkora) Iva, inti qighed timmedita xi azzjoni infami, imma jena ma' nibzax minnek....(B-forza) Ma fejnhuma il karti tighi? Huma kienu hawn. (Isib il flus) Hawn il flus....

Frochard Mur obsor ghalik...ghandek daqs dawk flus fli xkora eh? U tghamila ta' tallab. nghamel imhatra li naf izjed minnek kemm hia is-somma li tippossiedi.

Simon Is-somma? Liema somma?

Frochard (Iferrgha il flus fuq il mejda - Lill kontadini) Ghoddu dawk il flus; suppost li huma sitt mija u sebgha u ghoxrin frank, li huma flus il fqar u li gew lili misruqa.

Simon (B-eccess ta' rabja) Miserabbili....(Ikun irid jinxtehet fuq Frochard imma jigi mizmum min xi kontadini, imma Simon jibqa jithabat) Jen halliel? Jen halliel? Qal li jena halliel...halliel....(ighatti wicciu b-idu it-tnejn) Halliel.....(Jaqa fl-art bhallikieku milqut min sajjetta).

Scena XI

Ewgenio u ta Qabel umbat Lucianu

Ewgenio (Johrog mid-dar u jara lill Simon mixhut fl-art) Xinhuwa li gralu? (Ighejn lill ohrajn biex jerfghuh u bil ftit il ftit jigi fis-sensi tighu. Ihares ma' dwaru konfus umbat ghajnejh jintaqghu ma' dawk ta' Ewgenio) Ghandek

forsi bzonn xi hagia? (Simon jittanta biex jirrispondi imma ma' jirnexxilux. Min halqu ma' johrogg hlief xi k maqtuh li ma' jiftehimx; hawn jinduna li tilef il kliem, imiss bhal imfixkel grizmejh, umbat jehu nifs qawwi u id- dmuh jibda niezel min ghajnejh, filwaqt li ipoggi bilgghe

Frochard (Lill Simon) Itlaq, halli dan il pajjis ghal kollox. (Si ihares lejh immikket u b-disprezz) Isa itlaq...ghax in ikun tard wisq, salva rasek....

Lucianu (Johrog mid-dar) X-inhu li giara?

Frochard (Min taht ilsien) Dan huwa disgrazzjat illi seraq il fi flus tal fqar, imma jen ghalkemm marric illi jigi arresta

Lucianu Il flus tal fqar. (Simon malli jara lill ibnu jehu ferh u wicciu jibda jehu ir-ruh; ghal mument ghajnejh jibdew jiddu bil kommozzjoni. Dejjem mghejjun mill kontadini j vicina lejh Lucianu, ikun irid jitkellem, jiggiustifika i imma ilsienu huwa mizmum, il kelma hia mejta. Jerfa idu fuq halqu bhallikieku biex jisraq kelma, imma ghalxejn. Jargia jaqa bilqgheda fuq is-siggiu mentri fuq wicciu ti il maskra ta' l-agunija. Min dan il mument Simon ma jes primix ruhu hlief bil gesti.)

(TINGHALAQ IL PURTIERA)

T M I E M T A' L E W W E L A T T

2

46B

IL KAPURAL SIMON

Dramm fi' Prologu
u 3 Atti

Traduzzjoni ta' G. Zammit

II u III Att

D 3J-

II ATT

Kamra fid-dar ta' Simon. Bieb fin-nofs; fiz-zewg ti' bnadi zewg twieqi li minnhom ikun jider il villagg. Fix-xellug bieb, ikun hemm ukoll bagoll kbir fl-art. Fil-lemin mejda. siggijiet fix-xellug; in-nahha ta' quddiem pultruna. Imdendel mal hajt ritratt ta' Maria, liebsa ta' kontadina.

Scena I

Germond, Potichon umbat Ewgenio wara Lucianu

Germond (Jitfaccia mil-fond filwaqt li johrog pergamena mill portaloll kbir li ikollu taht abtu) Malli Lucianu jargia lura lejn id-dar ma' huh Ewgenio jekk jghogbok ikkonsenjalu din il karta.

Potichon Tajjeb wisq, sur nutar.

Germond Ghejdlu li qighed nesegwixxi propju kontra qalbi ir-rieda tal klient tighi; ghejdlu li ippruvajt nghamel li nista biex inraggia kollox lura, imma dan is-sinjur ma' ried jaf b-xejn, ghalhekk ghalija ma' bghaqalix hlief li nghamel id-dover tighi. (Ikun hiereg imma jergia lura) Ikkunsenjah lilu wahdu, fimtni?

Germond Iva sur nutar, tiehux hsieb. (Germond jitlaq mil-fond) Kull darba li inkun ser nikkunsenjalu xi karti min din il kwalita, l-imsejken tas-sur Lucianu, narah jinkweta ruhu. Ighejdu li irid....Oh, ekku Ewgenio. (Jibqa wieqaf fil-fond).

Ewgenio (Jithol mil bieb tax-xellug u minghajr ma' jara lill Potichon ipoggi luq il pultruna).

Potichon Dejjem hosbien u qalbu sewda. Fl-eta tighu imissu ikun allegru. (Jghamillu sinjal bilmod) Sur Ewgenio.....

Lucianu (Jithol mil-fond) X-giara?

Potichon (Jurih lill Ewgenio) Mintix tara? (Itih il karta).

Ewgenio (Ihares lura) X-inhuwa li giara?

Lucianu Xejn, xejn...(Ewgenio jargia ipoggi u jibda jaqra ktieb. Lill Potichon) Hallina wehedna.

Potichon Iva sur Lucianu. (Potichon jitlaq).

Lucianu (Javvicina lejn il pultruna) Xi ktieb qighed taqra Ewgenio?

Ewgenio Il ktieb ta l-ghaziza omma, l-uniku rikordju li baghqelna ta' l-gheziez genituri taghna.

Lucianu (Jehu il ktieb f-idejh u josservah b-venerazzjoni) Nikkonservawh dejjem bhala l-oggett l-aktar ghaziz. U jekk xi darba jew ohra jehdulna il ftit affarijiet li bghaqelna

hawn gew, anki forsi din id-dar fejn ~~twelidnaxxxxxx~~ trabbejna.......

Ewgenio U min sejjer johdilna l-affarijiet taghna? Umbat dan ghaliex?

Lucianu (Bil kalma) Ma nafx...imma jekk qatt jissucciedi dan, nlehdu maghna dan ir-rikordju, li jurina kemm l-ghaziza ommna kienet religiusa u verament tibza mn-Alla...jen, b-mod partikolari niftakar li miessierna kien bnieden ta' onesta l-aktar rari...(Ewgenio jiffissa lejh) Inti, Ewgenio, huwa aktar giuvni minni, u ghalhekk ma' tafx kemm kelli inklinazzjonijiet hziena meta kont ghadni zghejr.

Ewgenio Lucianu, ma jidirlix li dana huwa possibili.

Lucianu U b-dana kollu meta kont zghejr kont bisbetiku, supperv u kburi, b-mod tali li giurnata wahda waqt li gejt imcianfar min ommi...kelli il hila ninkorla ghaliha u sahansitra imminacciajta u.......

Ewgenio Alla tighi...

Lucianu Missieri qam ghalija isfar bir-rabja...u kwasi kien sejjer joqtolni, imma ragia ikkalma f-daqqa wahda, u biex ighallimni telaq jigri lejn dak il bagoll biex igib dak il ktieb li ghandek f-idejk, staqsa lill ommi liema nahha huma miktuba il Kmandamenti t-Alla u urieni ir-raba kmandament; jena sghobien, tlabt mahfra lill genituri tighi ghal kondotta hazina tighi. Missieri allura ghamel sinjal biex ikun jista meta ikun irid ificciu isibu lill dan il kmandament li jobbligana nonoraw lill genituri, dak is-salib li inti qighed tara, ifakkarni dejjem fil htija u is-sghoba tighi. Min dik inhar imbdilt ghal kollox......

Ewgenio Mela dan huwa mottix iehor sabiex nibzghu ghal dan il ktieb.

Lucianu Poggieh argia fil bagoll; u ma' innehhuhx min hemm hlief f-dik il giurnata illi lahhar biccia mobbli taghna tigi irkantata.....

Ewgenio (Iqum u jersaq lejh) Lucianu, imma inti qighed tahbili xi hagia.

Lucianu Id-dmir tighi huwa li inferhek u mhux li ninkwetak, ghalhekk nippreferixxi li insofri wahdi, u mhux insewwidlek qalbek b-affarijiet li inti ma' tista tghamel ebda rimedju ghalihom.

Ewgenio Nitolbok Lucianu, ghejdli....

Scena II

Frochard u ta' qabel

Frochard (Mil fond) Tinsabu wehedkom? Tant ahjar.

Lucianu Sur Frochard, boungiornu.

Frochard Boungiornu ghalikom. (Pawsa) Sur Lucianu inti kont

ghettli li ma' tigi bonni qatt; jidirli li inti kont daqxejn wahda ambizzjus. Imma qighed tara kif jen mghamul? B-dana kollu dejjem nahseb biex nara kif nista niswielek xi gid.

Lucianu Lili?

Frochard Kont nigi anki qabel, kieku dak il mishut ta' sorq li issucciedili ma' zammnix okkupat.

Ewgenio Htija ta' dak lid-disgrazzjat.

Frochard B-dana kollu tafu xejn x-ghamilt jen? Hallejtu jahrab. Jena mghamul hekk; nixbah hafna lill dawk il klieb li la jimbhu u anqas jigdmu.

Ewgenio U il halliel fejn huwa issa?

Frochard Suppost li jinsab wisq il bghod jekk baqa jigri...allura biex nigiu ghal mottiv tal visita tighi...gejt biex nipproponielkom mezz biex tkunu tistaw tehilsu mid-dwejjaq tghakom.

Lucianu U inti x-tista taf fuqna?

Frochard Jena huwa il Vici Sindaku, u bhala tali jena inkun naf b-dik il hagia u bl-ohra, u insomma b-hafna hwejjeg ta' hafna nies. It-tqancic u li sforzi li qghedin tghamlu biex tkunu tistaw tghejxu qanqlitli hniena minkom u nipproponielkom....

Lucianu Grazzi, grazzi imma.....

Frochard Il ghaliex trid tkecci lill dik l-id li offriet ruhha biex tghejkom fil bzonn tghakom?

Lucianu Mhux b-suppervja, imma l-ghaliex jena marric.....

Frochard X-inhuwa? Kun ragionevoli. Isimghuni; Inti Lucianu biex issegwi l-esempju ta' l-imsejken missierek, hemm bzonn tiddecidi u taqbad karriera militari. Iddahhal malajr somma sabiha talli tingaggia, u jena nahseb biex inpoggik f-kondizzjonijiet illi malajr jghamlulek unur.

Lucianu Le, le...u x-inhu li jigri umbat min hija?

Frochard Ewgenio ikun jista ighejx mighi sakemm ikun jista isegwi il karriera tighek.

Ewgenio Le, jena marric ninfired min Lucianu.

Lucianu Le, le, umbat ic-cirkostanzi ghadhom ma' waslux sa fejn qighed tahseb int.

Frochard Nistghageb bik...tipposiedi forsi is-somma ta' hames telef mija u sitta u sittin frank u erbghjn centesimu?

Lucianu (Ghal-lewwel ikun milqut fil-laham il haj, umbat jigi f-tighu) Din ma' hix hagia li jimpurtak minna; jena ninsab midjun ta' din is-somma lill propjetarju tal

artijiet tax-xghol.

Frochard U li jena stess xtrajt...aqra dan id-dokument nitolbok. (Jippresentahulu).

Lucianu (Jaqra) Alla tighi...

Ewgenio Huwa, sid id-dejn taghna...

Frochard Kif qighed tara, li jena ninsab perfettament esatt. Hemm umbat pendenti sentenza u id-dar li inthom ipotekajtu ghanda tkun mibjuha jekk kemm il darba ma' tghamlux li qighed nghejdilkom.

Ewgenio Mibjuha?

Frochard Ghada stess...u ghalhekk dan huwa mottiv illi ghanna niddeciduh illum stess.

Ewgenio (Ipoggi bilqgheda) Imsejknin ahna.

Frochard Almenu jekk inthom ma' taccettawx il proposti tighi. (Wahdu) Meta dawn iz-zewg t-ahwa jinfirdu ma' ikun hemm l-ebda biza izjed.

Lucianu (Wara l-ikun tkellem bilmod ma' Ewgenio) Ahna nirringrazzjawk mill interess li hadt u nitolbuk li tatina ftit tazzmien sa kemm nahsuha sewwa.

Frochard Isbah din. Imma nirrakkomandalkom li tkunu ragionevoli u li ma' iddumux ma' tiddecidu. Nitlobhkom ukoll li tkunu sguri mill-onesta ta' l-intenzjonijiet tighi. Ghaziz sur Lucianu nawguralek illi id-decizjonijiet tkun mahsuba tajjeb. Nargia nigi biex nara xi tkunu iddecidejtu. (Jitlaq mil-fond).

Scena III

Lucianu u Ewgenio umbat Marcu

Ewgenio Ma' huwiex jistenniena hlief il miserja.

Luciano Umbat x-jimporta? Jghamel dak kollu li irid is-sur Frochard...is-Sema ma' jabbandunaniex; immorru u naraw insibux xi xghol. Ara jena giuvni u niflah nahdem, u jekk hemm bzonn nghamel min kollox imhabba fik.

Ewgenio Lucianu...

Lucianu Imma jena ma' nisseparax ruhi minnek. Bilfors li ghandu xi progett infami sakemm ghamlilna dik il proposta. Jena ma' navdahx, certament li irid jittradina f-xi hagia.

Ewgenio Ma' jekk inhuwa kif qighed tghejd int, Alla ma' jabbandunaniex sgur, u mhux sejjer ihalli lill hazin jittrionfa.

Marku (Jithol mgheggel) Sinjuri, forsi qighed nikkommetti bestjalita ohra bhas-soltu, imma hemm bzonn li nitkellem.

Lucianu X-hemm mill gdid Marku?

Ewgenio Tkellem.

Marku Kont tiela it-telgha ta' warajkom u rajt lill dak is-suldat li gie akkuzat mis-sur Frochard qighed bilqgheda fuq gebla ftit il hemm mit-trieq.

Ewgenio Iva?

Marku Jena jidirli li kieku kien halliel ma jghoqoc bilqgheda ma gemb it-triq biex jistenna lill pulizija...jekk qighed nghejd hazin, ghejdu li jena injurant.

Lucianu Le, le, l-osservazzjoni tighek hia giusta. Kompli....

Marku Mort hdejh u staqsejtu x-inhu jghamel hemmek; hares lejja u bil gesti gighelni nifhem illi ma' jistax jirrispondi il ghaliex ma' jistax jitkellem.

Lucianu Kif inhi din?

Marku Ghelgul ta' dmuh kien niezel ma hugbejh. Rajtu jibki kemm il darba, hassejtu jiksirli qalbi.

Lucianu Kompli Marku nitolbok.

Marku Imma b-din li ser nghejdilkom sejrin tistghagbu sgur. F-daqqa wahda stenda idejh lejn id-dar tghakom, bhallikieku ried ighejdli: "hemm, hemm araha".

Lucianu Minhix nifhem. Forsi kien jaf lill imsejken missieri.

Marku "Dik id-dar"ghettlu, "tappartieni lill zewg giuvnotti twajba u li iridu ighejnuk u jaqbzu ghalik. Hares inti ma' tistax tghoqod dejjem bilqgheda fuq dik il gebla...jekk inti verament innocenti ejja mighi" u huwa baqa gej mighi.

Ewgenio U issa fejn hu?

Marku Huwa qighed barra, u majric jidhol jekk qabel ma tghejdulux inthom.

Lucianu Ghejdlu...ghejdlu jigi.

Scena IV

Simon u ta' qabel

Simon (Jitfaccia mil-fond ma' Marku. Ihalli jghqalu il bastun u jigri lejn it-tfal bhallikieku biex jghannaqhom imma jeqaf b-salt u ifittex li jiddomina ruhu).

Lucianu Allavolja akkuzawk, ergiajt gejt lura. Mintix allura hati ?

Simon (Bil gesti) ~~[illegible]~~ ("le, jena ma' nisraqx". "Suldat ma' jiddosonora ruhu qatt billi jisraq. Le, le...jena nisraq? Qatt" (Ipoggi bilqgheda).

Ewgenio Jena nemmnek. Ma' jidirlekx Lucianu li kieku kien verament halliel, kien jitlef il kelma kif gieb u lahaq meta jigi akkusat fil pubbliku?

Marku Hekk jidirli jena ukoll.

Lucianu U issa gejt lura biex tiskolpa ruhek, hux veru?

Simon "Le".

Ewgenio Le? U allura mela ghax gejt?

Simon (Iqum) "Biex narakom".

Lucianu Ghalhekk biss?

Ewgenio Inti suldat bhal missierna, u kwasi ta' l-istess sta tighu. Forsi kont tafu?

Simon "Iva".

Ewgenio Qed tara Lucianu, qal illi lill missierna kien jafu.

Lucianu Assistejt forsi fil mewt tighu?

Simon "Le". (Juri bis-sinjali li ma' hux mejjet).

Ewgenio Qighed tifmu Lucianu?

Marku Qal li ma' hux mejjet.

Lucianu Allura? Kif inhi din? Ekku is-sur Frochard. (Li dana Jitfaccia mil fond).

Scena V

Frochard u ta' qabel

Simon (Malli jara lill Frochard jaqbat is-siggiu li ikun bil-qgheda fuqu u ikun sejjer kontra Frochard).

Lucianu Zomm, x-sejjer tghamel?

Simon (Jargia ipoggi is-siggiu dejjem ihares lejn Frochard bid-disprezz).

Frochard (Wahdu) Huwa jinsab hawn. Mela sewwa infurmawni.

Marku (Li ikun fehmu) Iva, jena gibtu hawn.

Frochard Imbecilli.

Lucianu Sur Frochard, kif kien li ergajt gejt hekk malajr?

Frochard Infatti, kont ghettlek li ghandi nargia nigi biex niehu risposta...gejt umbat ukoll ghal gid ta' dan ir-ragel.

Simon (B-gest ta' 'li ma jimpurtahx') "Ma' jimpurtanix mill premura tighek".

Frochard (Jaqbat lill Lucianu u lill Ewgenio min idhom u iressaqom il quddiem) Isimghuni...jena nahseb li dak lid-disgrazzj-jat huwa mignun. (Marku ifittex li jikkalma lill Simon)

Ewgenio Mignun?

Lucianu Jena ma' nemminx.

Frochard U prova ta' dan li qighed inghejd hia li ippresenta ruhu f-Sant Lawrent bil pretensjoni li huwa suldat li ilu mejjet bosta snin; ma qalilkom xejn?

Lucianu Le.

Frochard U iva...irid ighaddi b-Antonio Simon. (Jidhaq sfurzat).

Ewgenio Min?

Lucianu Missieri?

Frochard (Min taht ilsien) Ghoqodu attenti. (Ighajjat) Mhux veru, twajjeb ragel, li inti Antonio Simon?

Simon "Iva".

Frochard U allura fejnhom id-dokumenti? L-angas ghandu dokumenti.

Lucianu Imma miessierna miet fil gwerra.

Simon "Le; kien gie ferut u abbandunat ghal mejjet. Meta gie fis-sensi tighu ma' kien jidher hatt ma' gembu. Waslu l-ghedewwa u qabduh prigiunier. Ghal ghaxar snin shah kien kostrett ghal xghol l-aktar jebes".

Lucianu Msejken.

Ewgenio Ghal ghaxar snin?

Simon "U f-lahhar gie illiberat. Il viagg kien twil u penus. -kellu anki sahansitra jitlob karita, beda ifittex pero li juri id-dekorazzjonijiet tighu biex jemmnuh, F-lahhar nett wasal f-pajjisu u meta kien qighed ihares lejn ulied , huwa Antonio Simon, gie akkuzat min Frochard bhala kalliel...u li Alla ihallas il hzunija tighu".

Frochard Ma' jidirlix li ghandkom tatu kas ta' mignun min din ix-xorta. Nirrepetilkom li l-imsejken miessierkom huwa mejjet; fl-arkivi municipali tinstab dikjarazzjoni tal mewt tighu.

Lucianu (Lill Simon) Huwa veru dak li qighed tghejd int?

Simon "Mument wiehed" (Ihares lejn l-itratt ta Maria, martu) "Dak ir-ritratt huwa ta' ommkom".

Frochard Forsi mhux kellhatt jafu dan?

Simon (Juri li kienet martu) "Dik kienet marti".

Lucianu Martek?

Simon "Marti, illi kient flimkien mighi fil kamp tal battalja -bhala vivandiera".

Lucianu Infatti veru dana li qighed ighejd, ekku kient vivandiera flimkien mal papa.

Simon "Li huwa jen".

Ewgenio Li umbat giet lura mghana. Umbat.......

Simon "Umbat wara mietet".

Lucianu Inti taf meta mietet ukoll?

Simon "Iva, issa ila mejta qrib l-ghaxar snin".

Lucianu Infatti, waslet biex tghalaq l-ghaxar snin.

Simon Iva, iva...m-inhix ninganna ruhi, emmnuni.

Lucianu Ewgenio, inti x-jidirlek min dan kollu?

Ewgenio Jekk ghandi nati kas tal kliem ta' dan ir-ragel, allura dan huwa bilfors missierna.

Simon (Ihares lejhom bi' hniena kbira).

Ewgenio Lucianu, ghejdli int x-ghanna nghamlu. Isa ghejdli xi hagia.

Lucianu Ewgenio....

Frochard U dan kollu jidrilkom li huma provi sufficienti? Smajtom min dejjem jirraktawha li storja ta' ommkom...hares l-hawn twajjeb ragel...jekk ma' ghandekx izjed xi tghejdilna, tista.....

Simon (Ihares ikrah lejn Frochard).

Marku Jista ikun li ma' ghandux xi ighejd izjed, imma jena konvint.....

Frochard Iskot, imbecilli.

Simon (Jorsaq lejn Lucianu) Meta hallejtek zghejr, kien ghad kellek sitt snin.....

Lucianu Sitt snin?

Simon (Jaqbadlu idu u jehdu lejn il bagoll u jghamillu sinjal biex jifthu).

Lucianu Tridni nifthu?

Simon "Iva". (Lucianu.jifthu) "Gib dak il ktieb".

Lucianu Ingib dak il ktieb?

Simon "Iva. Il ktieb tat-talb".

Lucianu	Il ktieb tat-talb. Nahseb li fimtek tajjeb. (Jehdu f-idejh) Ekku fejn huwa.
Simon	(Jehdu f-idejh, jifthu u juri is-sinjal lill Lucianu).
Lucianu	Dan huwa is-sinjal li kien ghamilli.....
Simon	(Jurih b-subghajh sinjal ta' salib).
Lucianu	Dan is-salib kien immarkat min missieri.
Simon	"Aqra".
Lucianu	(Jaqra) "Weggah lill missierek u l-ommok".
Ewgenio	Dana huwa miiserna? Lucianu.
Lucianu	Dan is-segriet hatt ma' kien jafu hlief missieri, ommi u jen biss. (Jinzel gharkuptejh quddiem Simon ~~m~~ jibda jghanqu).
Ewgenio	(Jghamel bhal Lucianu) Missieri...missieri....
Lucianu	Ahfirli, jekk jena ma' gharaftekx mill-ewwel.
Simon	(Iqajmu u jghanqu u jghamel l-istess ma' Ewgenio).
Frochard	Ghaziz Simon, qighed nara li jena kont ingannat. Nispera li inkunu nistaw niftehmu tajjeb. .
Simon	~~Ahma~~ "Jen niftiehem mighek? Ohrog il barra". (Jurih il bieb).
Frochard	Mela tajjeb wisq; la trid il gwerra, ikun kif trid int. (Lill Marku) U inti imxi mighi u gwaj ghalik jekk tghejd xi hagia ma' xi hatt fuq li rajt u li smajt. (Jitlaq mghaggel mil fond).
Marku	U xi iridni nghejd fuq li rajt u li smajt? Xejn ma' ghandi x-nghamel. (Jitlaq wara Frochard).

Scena VI

Simon, Lucianu u Ewgenio

Simon	(Ipoggi fuq il pultruna, jghamel sinjal lill Lucianu u lill Ewgenio biex jersqu lejh). "Ghejduli xi hagia".
Ewgenio	Papa, dak ir-ragel...is-sur Frochard irid jifridna, billi qighed japprofitta ruhu mill faqar taghna.
Simon	"Le qatt ma ikun dan. Jena gejt hawn biex nghamilkom sinjuri, irrid ukoll nghejd lilek Lucianu, li Ewgenio ~~ma'~~ m hux huk".
Lucianu	X-inti tghejd papa?
Simon	"Iva, veru".

Lucianu Jekk qighed nifhem sewwa ghettli li Ewgenio ma' hux hija.

Simon "Le, ma' hux huk".

Lucianu Ghandek provi ta' dan li qighed tghejd?

Simon "Le" (Juri li ma jistax jitkellem).

Ewgenio Tista iggibhom dawn il provi?

Simon "Iva, min ghand wiehed ftit il bghod min hawn".

Lucianu Vicin hafna?

Simon "Iva, min wiehed li jikteb".

Lucianu Min ghand wiehed li jikteb? Min ghand legali forsi?

Simon "Iva".

Lucianu Xi avukat forsi?

Simon (Juri b-rasu li le).

Ewgenio Nutar allura?

Simon "Iva, iva...." (Itaptaplu fuq spaltu biex jurih li fehmu).

Lucianu Il provi nistaw ingibuhom min ghand in-nutar?

Simon "Le". (Juri li ikun irid ighejdlu xi hagia).

Ewgenio Bilfors li jaf b-xi hagia li biha ikun jista juri min jen.

Simon "Infatti qgheda hawn f-rasi, imma ma nistax nesprimi ruhi! (Jghamel sinjal li ma' jistax jitkellem).

Ewgenio Allura?

Lucianu (Ipoggi idu fuq spàlliet missieru) Dak li trid tghejd lin-nutar hia xi data jew xi epoka?

Simon "Le". (Jitfa idu bejn idejh).

Lucianu Jekk jittratta forsi min xi dokumenti, nistaw....

Simon "Le". (Juri ir-ritratt ta' ommu lill Lucianu) "Ara, dik-hia ommok, imma jen irrid nisvela l-isem ta' omm Ewgenio".

Lucianu Imma dana mhux possibili.

Simon "Veru, veru"....(Jaqa konfus fuq il pultruna).

Lucianu Papa... ahseb ftit jekk tiftakarx lill xi hatt li jismu l-istess bhal omm Ewgenio, u hekk tkun tista tispjega ruhek xorta wahda, billi permezz ta' din il persuna tkun tista turi l-isem ta' omm Ewgenio.

Simon "Le, ma hemmm hatt".

Ewgenio Allura ma' hemmx propju rimedju.

Scena VII

Germond u ta' qabel

Lucianu (Jigri jilqa lill Germond li ikun diehel) Boungiornu sinjur, x-inhuwa li ghandek bzonn?

Germond Sinjur, gejt biex inkompli dover li ma' huwa xejn piacevoli. Gejt biex navzak li jekk ma tfittix thallas id-dejn tighek, din id-dar ikolla tigi issekwestrata.

Lucianu. ~~Germond~~ Ma min ghandi l-unur li nitkellem?

Germond Man-nutar Germond. (Malli Simon jisma dana l-isem jerfa rasu) Nutar tas-sur Frochard. (Simon jersaq lejn Germond bhallikiekun irid ighejdlu xi hagia) .

Lucianu Dana missieri, sur nutar...jinsab mutu imhabba emozzjoni terribili.

Simon (Jitlob lill Lucianu biex jitlob lill Germond jirrepeti ismu).

Lucianu Irid illi inti tirrepeti ismek.

Germond In-nutar Germond.

Simon (Lin-nutar) "Inti ghandek xi dokumenti ikkonsenjati lilek min certu general?"

Lucianu Sur nutar missieri irid ighejd illi inti kont ircevejt xi dokumenti jew testment min ghand xi general.

Germond Min ghand il general Roquebert. (Simon jikkonferma b-rasu) Ma nafx jekk jittrattax min xi testment jew xi dokument. Irćevejt inkartament issigillat u ittra tighu partokolari li permezz tahha jordnali li ma' niftahx l-inkartament jekk mhux fil presenza tighu, jew inkella jekk ma' ikunx hemm hu, quddiem xi persuna minnu inkarigata biex tghejdli certu isem li jena, naturalment qighed inzomm segriet u li il general avdali.

Simon "Dak l-isem kien avdah mighi".

Germond Jekk kien avdah lilek u ma' tistax tisvelah...almenu tista tiktbu.

Ewgenio Iva, iva iktbu.

Germond (Germond joffrilu il pinna) Ha, ikteb.....

Simon (B-disperazzjoni jaqbad il pinna u isabbata ma' l-art, filhin li ipoggi bilqgheda iddisprat).

Scena VIII

Picard u ta' qabel

Picard (Jithol) Wiehed tifel qalli li hawn gew dahal il kapural Simon.....(Lill Germond) Jekk jghogbok, il kapural Simon?

Germond Ekku fejn huwa.

Picard Kapural Simon, irrid inkelmek rasi u rasek.

Simon "Lili?".

Picard Iva, u jittratta min hwejjeg importanti u nispera li inferhek.

Germond Jena sejjer inhallikom.

Lucianu Sur Nutar, nitolbok ibqa hawn ftit iehor. Missieri ma' hux ighejd kelma b-ohra u nispera li Alla jissuggerilu xi mezz biex ikun jista jispjega ruhu.

Germond Mela nghoqod la trid hekk. (Germond, Lucianu u Ewgenio jidhlu min-nahha tax-xellug).

Scena IX

Simon u Picard

Picard Kapural Simon, gejt naf li akkusawk b-serq illi inti ma' ikkommettejtc, u jena lest sabiex nipprova l-innocenza tighek. Jekk il giustizzja trid tikxef lill hati, permezz tighi....

Simon "Inti tiggiustifikani"?

Picard Iva jen.

Simon "U inti kif tafni?"

Picard Tiftakar fit8 ta' Ottubru I807? Dik inhar daqxejn ta' tifel kuraggius kien qighed fuq dirghajk qalb it-tisfir tal balal tal ghadu. Tiftakar li wiehed kavalier gie biex itik l-ajjut? Hares lejja tajjeb f-wicci....

Simon (Mistghageb, ihares sewwa lejn Picard, umbat jghamel sinjal li gharfu u li gie ferut b-zewg balal f-sidru).

Picard Iva, zewg balal f-sidri. Waqajt fl-art mahrug mis-sensi tighi, pero smajt u rajt kollox, imma ma' stajc nicciaqlaq. F-dak il hin hatt ma' kien qighed jati kas tighi...garrew lill general f-lahhar ta' hajtu; huwa sejjahlek u inti ersaqt lejh u kontu ftit ilbghod minni...qabel ma' miet gewwa dirghajk, svelalek isem....

Simon "U inti smajtu?".

Picard Iva, u minghajr ma' ridt, nahliflek, imma ma stajc nicciaqlaq.

Simon "Ghadek tiftakar f-dak l-isem?"

Picard Sigur li niftakar.

Simon "Irrepetih, irrepetih".

Picard Nirrepetih? U jekk minhix sejjer zball l-isem huwa "Mina ta' Rantzberg".

Simon (Ferhan) "Inti dispost biex tirrepetih pubblikament?

Picard Lest biex nirrepetih ghal kemm il darba trid.

Simon (Ferhan jistringi id Picard; jitlaq jigri u isejjah lill Lucianu, Ewgenio u Germond).

Scena X

Simon, Germond, Lucianu, Ewgenio u ta' qabel
umbat Frochard

Frochard (~~xixkixxixxjohorginxlucianuxxEwgenioxuxGermondx~~ Frochard jitfaccia fil fond, u jersaq lejn Picard). Nipprojbik illi issemmi dana l-isem.

Picard U jena ghal kuntrarju insemmih.

Frochard Padrun...imma allura jena inkun kostrett li insemmi isem iehor...dak tal halliel, jigiefiri it-tifel tighek.

Picard Mhux veru li ibni huwa halliel...u xi provi ghandek?

Frochard Ekku il prova. F-dina l-ittra li huwa stess bghatli, hemm miktuba il konfessjoni ~~tighu~~. tad-delitt tighu.

Picard Ibni kitiblek? Disgrazzjat.

Frochard Ekku fen huma. Inti avzat...segriet b-segriet. (Jirtira lejn il fond).

Simon (Jithol flimkien ma Germond, Lucianu u Ewgenio, u jitlaq jigri jistringi id Picard).

Lucianu (Lill Picard) Huwa veru sinjur dak illi iridni nifhem missieri?

Ewgenio Int ukoll taf b-dana l-isem?

Picard (Imfixkel) Jena?

Lucianu Iva, missieri qal li inti lest biex tirrepeti dana l-isem.

Simon "Semmieh, semmieh".

Picard (Disturbat) Jena....jena....(Frochard jurih l-ittra) Jena....jena ma' ghandi xi nghejd xejn.

Kullhatt Xejn?

Simon "Imma ftit ilu wghedtni li ghandek titkellem" (Ihegģeg lit-tfal biex igighelu lill Picard jitkellem).

Picard Alla tighi...ma niflahx izjed ghal dan il kolp.

Germond F-gieh l-unur tighek tkellem.

Picard (Imqanqal) Ghal l-unur ~~tighek?~~ tighi?

Frochard (Javvanza) Iva ghal l-unur tighek taf bizzjjed x-ghandek tghamel, biex issalva lill ibnek.

Picard Lill ibni? (Frochard jargia jurih bil mohbi l-ittra. Simon jitolbu mill-gdid). Ma' ghandi xejn izjed xi nghejd.

Simon (B-disperazzjoni) "Kif?"

Scena XI

Potichon, Marku u ta' qabel
u zewg gendarmi

Potichon (Jithol jigri) Sur Lucianu.....

Marku (Jithol warajh) Sur Ewgenio......

Potichon Hawn il marixxal...

Frochard Li naturalment gie sabiex jesegwixxi is-sentenza.

Marku Gew il pulizija, illi certament gew avzati min xi infami biex jarrestaw lill dan l-imsejken ragel.

Picard Jarrestawh? Oh, imma dana izzejjed sinjuri.

Frochard (Lill Picard) X-sejjer tghamel?

Picard (LIll Simon) Ghamel kuragg Simon, jekk hawn xi hatt li irid jisraqlek unurek, jena nargia inroddulek.

Frochard U ghandek il kuragg.... (Jithlu il gendarmi).

Picard Il flus misruqa li instabu fli-xkora ta' dan ir-ragel onest, gew imqgheda minni stess, qghedin tifmuni? (Lill gendarmi) U jekk tridu tafu min hu il veru halliel, imxu mighi....(johrog jigri mil fond u il gendarmi imorru urajh. Pawsa. Tinstama malajr sparatura ta' rivoltella u kullhatt jitlaq jigri lejn il fond).

Germond X-inhuwa li giara?

Marku Imsejken Picard....

Kullhatt Imsejken Picard.......

Germond Spara ghar-rasu...msejken.

Frochard (Wahdu) Tajjeb wisq. Hatt issa ma' jista jisvela dak il mishut isem...issa jena kuntent. (Jitlaq il barra. Simon jibqa bhal skantat ipoggi ma' siggiu u u rasu mixhuta fuq il mejda. Uliedu iduru mighu).

TINGHALAQ IL PURTIERA

T M I E M T A T - T I E N I A T T

III ATT

Is-scena tippresenta il gnien tal kastell ta' Taverny. Fil-lemin bieb ta' dar imdawra b-kancell li jibqa niezel skuntrat ghal giol kwinti. Vicin tal kancell ikun hemm bank tal gebel. Il gewwa mill kancell xi siggiejiet.

Scena I

Frochard umbat Marku

Frochard — Qaluli li jghoqod il din in-nahha....jekk minhix sejjer zball, huwa dan il post li qed infittex. (Ihabbat jew icempel skond kif ikun ic-cirkostanzi tal palk).

Marku — (Johrog jigri) Gej...min inqala dalghodu?

Frochard — Kif Marku? Inti hawn?

Marku — Lill min ghandi immur nannunzja, sinjur?

Frochard — Xix-xijaten qed tghejd? Mela m-ghadekx tgharafni?

Marku — Ara is-sur Frochard...dan x-giebek l-hawn?

Frochard — Isa iftah. (Marku jiftah il kancell) Milli qighed nara inti tinsab fis-servizz tas-sur Taverny?

Marku — Min dik inhar li tfajt fit-trieq lill familja Simon, kont perswas li assolutament jena injurant izzejjed, u ghalhek mghandix nghoqod izjed fid-dar tighek. Tlabt lis-sinjur ta' dan il kastell biex idahhluni mahhom, u mhux talli zammew lili imma kienu tant twajba illi zammew ukoll lill Potichon bhala kamrier u jen bhala seftur, u ghassa tat-tigieg u insomma xi karighi ohra bhal dawn. Is-sinjuri wara kollox ilhom hawn min ftit taz-zmien biss, u ghad ghandhom bzonn ta' xi giex sefturi ohra. Skuzani sinjur jekk ma' gharaftekx mil-lewwel....kemm inti eleganti sinjur taf....

Frochard — Meta nigi biex nghamel xi visita lill sinjur min din il kwalita, nilbes b-eleganza kbira u nittratta ta' gentlom.

Marku — Infatti inti liebes tajjeb wisq hej....

Frochard — Ekku....imma, milli qed nara behsiebek ittellifni hafna zmien. Fejnu is-sur Taverny?

Marku — Eh, dak il kamrieri jafuh u mhux jen. Jena ix-xghol tighi huwa li niehu hsieb tat-tigieg....imma biex nghamillek piacir halli insejjah lill kamrieri...(Ighajjat) Ehi...kamrieri.....

Frochard — Jaqaw is-sinjur mhux hawn?

Marku — Le, imma qighed fil gnien jippassiggia.

Frochard — Mela mur int u avzah, x-inti tistenna? Jena nghoqod nistennih hawn...

Marku — Verament ma' hux xghol tighi li immur navzah...imma intant jena immur, umbat nargia immur nati daqqa tghajn lit-tigieg. Imma taf xejn li l-ilbies tighek buwa meraviljus? Donnok xi sinjur kbir hux?

Frochard — Mela jen minhix? Tridc thallini minnek, trid tghaddi izzmien bija ukoll, wara li tlaqtni habta u sabta.

Marku — U sejjer...arani sejjer....(Jitlaq mill kancell).

Scena II

Frochard wahdu umbat
Taverny

Frochard — Min jaf xinhu li irid minni dan is-sur Taverny. Ma nahseb x li irid ikellimni min dik il mishuta familja Simon. Lucianu siefer ghal Grenoble u milli jidher sejjer jingaggia. Ix-xieh ma' Ewgenio u nahseb li telqu ghal kollox mill ~~majj~~ pajjis...jigiefiri meta ighajjew jimxu u jippassiggiaw mattoroq, tarahom gejjin lura ghandi, u allura...oh, ekku issur Taverny.

Taverny — Forsi mas-sur Frochard li ghandi l-unur li nitkellem?

Frochard — Precisament, mas-sur Frochard, Vici Sindaku.

Taverny — Nahseb li stghagibt bl-ittra tighi meta ircevejta, imma qatt ma' kelli l-unur li inkun nafek, ghalhekk kont kostrett li niktiblek ghax xtaqt illi niehu certi informazzjonijiet.

Frochard — Ghejdli, ghejdli sinjur. Si tratta forsi mill hsara tattoroq vicini? Inti taf li din is-sena....

Taverny — Le, le sinjur xejn min dan kollu. Nixtieq biss xi informazzjoni fuq certa familja...tal...general Roquebert, li tahha, jekk minhix sejjer zball buwa l-eredi.

Frochard — L-uniku eredi, sinjur.

Taverny — (Bil kalma) Imma inti sgur min dan?

Frochard — (Imbezzgha) Min x-jiex? (Wahdu) Attent Frochard.

Taverny — Ghaliex jena naf li il General halla warajh tifel....

Frochard — Jena ma' naf xejn min dan kollu.

Taverny — Tifel li twelidlu....

Frochard — Il Germanja? Le, ma naf xejn.

Taverny — Kurjusa. U kif taf allura li twieled il Germanja?

Frochard — Isse nghejdlek...fuq hekk kienet griet vuci mal pajjis kollu.

Taverny — Irrid inkelmek appuntu fuq dan it-tifel.

Frochard	(Wahdu) U ix-xiafek...dan ukoll qed jinteressa ruhu f-dak it-tifel?
Tavernu	U int allura tkun ghamiltli favur kbir jekk issibli il post u id-data tal mewt tighu.
Frochard	Tal mewt tighu?
Taverny	(B-interess) Forsi ghadu haj?
Frochard	Le, dana le sgur.
Taverny	Bin il General qatt ma' gie f-Sant Lawrent?
Frochard	Sa fejn naf jen, le.
Taverny	Allura m-ghandek ebda tgharif qx fuq l-esistenza tighu?
Frochard	L-ebda wahda.
Taverny	Kieku jati il kas li qighed ighejx taht isem iehor, u f-kondizzjoni diversa ghal tighu propja...inti tkun taf?
Frochard	Naturalment...anzi inkun naf lewwel wiehed.
Taverny	Ah, iva....(Juri ruhu allegru u ibiddel id-diskors) Sur Frochard, illum ghandi xi xxxxx mistiednin ghal pranzu, nispera illi inti ukoll t-onorani bil presenza tighek, hux tassew?
Frochard	Oh, nirringrazzjak ghal dan l-unur li qed tghamilli...
Taverny	Irrid ftit ta' l-allegrija fil kastell tighi. Il mara tighi li min ftit taz-zmien ilhawn qed issofri min xi distrazzjoni, ghanda bzonn li idderri...
Frochard	(Allegru) Xejn la tikkonfondi, ahna inderrula tibzax. (Wahdu) Jaqbel li nilbes il terha tighi ta' Sindku. (Lill Taverny) Jekk tippermettili, ser nillarga mument biex naqdi facenda ckejkna tighi, imma dalwaqt inkun mighek....
Taverny	X-jidirlek? Ghamel il kumdita tighek, arrivederci.
Frochard	(Wahdu) Jixraq li nigi liebes xieraq ta' Sindku li jen. Nahseb li min dan mghandix biza kif hsibt jen. (Ighajjat) Sur Taverny, min hawn u ftit iehor ikolli l-unur illi nargia narak. (Jitlaq).

Scena III

Taverny wahdu

Taverny	Dak ir-ragel ma' jidirlix li huwa sincier. Jirrispondi b-certu mod u manjera....ghandu il harsa tighi ta' brikkun. Isostni illi it-tifel tal General Roquebert, l-akbar habib tighi, huwa mejjet...u ghal kuntrarju gie lili mgharraf li ghadu haj. Imma min jaf fejn jinsab, u min jaf fliema stat. Dan ir-ragel sar sinjur, forsi ingiustament, mentri il veru eredi tal General Roquebert qighed ighaddi hajja misera. Huwa necessarju li nargia nitkel-

lem mas-sur Frochard, biex forsi inkun nista naqbad xi tarf. (jithol fil kancell).

Scena IV

Ewgenio u Simon umbat ~~Taverny~~ Marku
u Taverny

Ewgenio (Jithol ail fond izomm lill Simon min taht spaltu) Papa, x-innuwa li qighed thoss? (Simon ipoggi bilqgheda fuq il bank tal gebel, u ipoggi idu fuq qalbu) Forsi reghet inFethiltlek xi ferita?

Simon "Iva, hawnhekk." (Juri bis-sinjali lill sidru).

Ewgenio U ma' hawn hatt li jista jatina ghajnuna...ah, li kien jingala xi hatt u jissokkorrina. Halli inhabbat hawnhekk (Ihabbat).

Marku (Johrog) Hawn jen, min hemm?

Ewgenio Ch, Marku...inti hawn?

Marku Huwa inti Ewgenio...u Simon hawn ukoll? (Jiftah il kancell).

Ewgenio Marku tina ghajnuna...il papa qighed ihossu hazin.

Taverny (Johrog mill kancell) X-inhuwa li giara?

Marku (Jersaq lejn Taverny) Dan l-imsejken ragel qighed isofri hafna...u igibli hniena dak il giuvni....

Taverny Sejjah lill xi hatt min gewwa biex ighejnuhom, u ghejdilukoll biex isejhu lit-tabib li qighed gewwa il kastell... imma fittex isa....

Marku Dalwaqt sinjur....(Ighajjat) Ehi, sinjuri kamrieri... ejjew l-hawn. (Ftit wara johorgiu zewg irgiel u imorru iwieznu lill Simon) Isaw malajr, ghejnu lill dan ir-ragel u hudduh hdejn it-tabib li qighed gewwa; hekk ordna is-sinjur tighi...imma bilmod, bilmod, sinjuri kamrieri imbecilli.....

Ewgenio Grazzi Marku. (Ewgenio ma' Simon jibgghu diehlin mal kamrieri gewwa).

Taverny (Lill Marku) Inti tafhom lill dawk in-nies?

Marku Iva sinjur. Dawk nies tassew bravi...imsieken gew imkecciehin mid-dar tahhom.

Taverny Imkecciehin?

Marku Iva, il missier u it-tfal. Dak il giuvni li ghadek kif rajt huwa anglu tat-tjubija; kieku kont tafu kont tissokkorrieh sgur. (Imur lejn Ewgenio li ikun regia gej min gewwa) Kif inhu issa Ewgenio?

Ewgenio It-tabib qalli illi ma' hemm perikolu.

Marku (Jersaq lejn Taverny) Ma' ghandu xejn gravi sinjur. Jena ma' nahsebx li hawn nies ohra fid-dinja aktar imsejkna min dawn....(Min taht ilsien) Jinsabu minghajr dar u forsi ukoll minghajr hobs.

Taverny (Johrog borsa tal flus u itiha lill Marku) Ha, ghatihielhom.

Marku Grazzi sinjur. (Jersaq lejn Ewgenio biex itih il borsa) Jena ma' nabbuzax.....(Jergia lura lejn Taverny) Sinjur nitolbok tizkuza l-injuranza tighi, imma jidirli illi ikun ahjar illi tatihielom inti stess. (Taverny jehu il borsa lura, Marku jghamel sinjal lill Ewgenio biex jigi. Taverny itih il borsa minghajr ma' ihares lejh. Ewgenio ghal-lewwel jibqa bhallikieku gie offis, imma umbat jinkina ruhu u ibus id Taverny) Sinjur skuzani, imma barra milli ittih il borsa, huwa xieraq illi thares harsa lejh, imsejken. Pero nargia nghejdlek illi jena injurant wisq, la tiehux ghalija sinjur, daqs kemm nghejd hmerijiet.

Taverny Inhares lejh?

Ewgenio Ahfirli sinjur, imma nibza li missieri jehu hsiebi jekk ma' jaranix...ippermettili...

Taverny (Josservah) Le, le...niotlbok, jeqaf...jeqaf...(Lill Marku) Mur inti u avza lill missieru, u ghejdlu li ibnu qighed mighi.

Marku Dalwaqt mighek sinjur. (Wahdu) Jena ma' jen nifhem xejn. U x-iirid nifhem daqs kemm jen injurant? (JITLAQ)

Taverny (Wahdu) Kemm hu grazzjius dan it-tifel.

Ewgenio (Wahdu) Kemm hu qalbu tajba dan is-sinjur...

Taverny Inti x-jismek?

Ewgenio Ewgenio.

Taverny Ewgenio?

Ewgenio Iva, sinjur.

Taverny U dak ix-xwejjah huwa missierek?

Ewgenio Iva...verament jena kont nahsbu missieri...l-ghaliex hija ....

Ewgenio Ghandek ukoll huk?

Lucianu Iva, ikbar minni u jismu Lucianu

Taverny U ghaliex ma' hux mghakom?

Ewgenio Huwa mar Grenoble biex jingaggia. Huwa qalilna li behsiebu jibghatilna is-somma ta' l-ingagg. Kont nippreferixxi il giuh sinjur, milli narah il bghod minna.

aaverny La taqtax qalbek...ikkalma.

Scena V

Frochard u Potichon u ta' qabel

rochard (Minghajr ma' jinduna bihom, fersaq lejn il kancell) Ehi.... Marku....kamrier, fittex iftahli. (Jigi Potichon u jiftahlu).

wgenio (Imbezzgha) Ir-ragel li kecciena mid-dar.

averny Kif dan hu? Irrid inkelmu. Ejjea mighi sa gewwa......

rochard (Wahdu) Ewgenio flimkien mal propjetarju tal kastell. (Lill Potichon) Dak il giuvni minhu?

otichon Ma gharaftux sinjur? Dak Ewgenio, it-tifel ta' dak ix-xwejjah.

averny Ippermettili sur Frochard, dalwaqt inkun mighek. (Jidhol gewwa flimkien ma' Ewgenio u jargia lura ma' Simon).

rochard Thgaggel xejn, sur Taverny. (Wahdu) Imma kif inhi dil biccia

Scena VI

Taverny, Simon u Frochard

mon (Jibda ihares madwaru).

verny Qighed forsi tfittex lill Ewgenio?

rochard (Lill Simon) Skuzani habib...forsi inti tahseb li jena irrid dejjem nippersegwitak. Imma ta' min hi il htija? Taf tajjeb illi ma' hux permess tittallab fit-toroq. Fil kwalita tighi ta' Sindku, ninsab kostrett.......

mon "Nittallab".

verny Skuzani sur Frochard, jekk forsi ser nindahal f-din l-affari imma billi il biccia il kbira tal gid li ghandi huwa dovut mill-esercitu Imperjali, ghalhekk nahseb illi huwa xieraq hafna illi nghejn lill fqar u il morda, specialment meta dawn ikunu suldati antiki. Umbat wara kollox nahseb li ghandi id-dritt kollu li nghamel il karita ma' min jidirli?

ochard (Wahdu) Minjaf il ghaliex kullhatt jinteressa ruhu ghal dan l-imcercer.....

verny (Ikompli) U dan huwa dover ta' kull nisrani. (Lill Simon) Hares lejja, twajjeb ragel. F-liema brigata kont isservi lill Patria int?

mon (Jghamel sinjal tan-numru tar-rigiment).

verny Fir-raba brigata. Kela inti kont taht il kmand tal general Ferrier, li illum jinsab mejjet.

mon "Iva".

verny Umbat mort taht l-ordni ta' general iehor...(wara pawsa idur fuq Frochard) Allura sur Frochard ::::xi tghejdilna?

tghejdli allura?

Frochard (Allegru) U hekk sur Taverny.....

Simon "Ghettli General iehor?"

Taverny Kien l-aktar habib tighi il General Roquebert...jaqaw kont tafu?

Simon "Kont habib tighu?" "Ah, issa qighed niftakar".

Taverny Milli nara kont tafu sewwa?

Frochard (Wahdu) Jekk ser jghoqod jghamillu dawn il mistoqsijiet kolla, ser immorru hazin hafna.

Tavrny (Lill Simon) X-kien ghalik il General Roquebert?

Simon "Kien xi hagia izjed min habib...ikkunsidra miet f-dir-ghajja".

Taverny Miet f-dirghajk, eh?

Scena VII

Ewgenio u ta' qabel

Ewgenio (Jithol u javvicina lejn Taverny) Sinjur....

Simon "Nitolhok sinjur ghatih l-ghajnuna tighek". (Juri Lill Ewgenio).

~~xx~~ Taverny Ghal min qighed titlobni il protezzjoni? U ghaliex?

Frochard Tajba din...ghalih stess.

Simon "Le...ghal bin il General".

Taverny Il Genral Roquebert?...Qighed nifhem. Imma il General huwa mejjet.

Simon "Imma it-tifel tighu le".

Taverny Infatti il General kellu tifel....(Ihares lejn Frochard) Anki dan is-sinjur jaf ukoll b-dan...imma dak it-tifel....

Frochard Huwa mejjet.

Simon "Le".

Taverny Ghadu haj?

Simon "Iva ghadu haj...ghadu haj"

Frochard (Wahdu) Jekk nibqghu sejrin hekk, dan ser jirrovinani.

Simon "Qed inghejdlek li ghadu haj".

Taverny Sur Frochard, inti issostni illi it-tifel tal general huwa mejjet...

Frochard U infatti huwa tassew. Dan ir-ragel qighed johlom... u ilu mill-bierah ighejd dawn il hmerijiet.

Taverny Imma jekk huwa mutu, nghejd jen, kif setgha ighejdu dan?

Frochard Jena nahseb li aki f-din il hagia irid jingannana. Tista tahseb, ma' ghandu ebda dokument x-juri...u inti taf tajjeb li hadd fid-dinja ma' jivviaggia minghjrhom...filwaqt li ilbierah.......

Simon "La temmnux. Ekku it-tifel tal General Roquebert" (Juri lill Ewgenio).

Taverny (Lill Ewgenio) Inti taf ukoll b-dan li qighed ighejd missierek?

Ewgenio Iva sinjur, jena naf b-dan minnu stess...umbat ahna sinjur infelici wisq. (Juri lill Frochard) U huwa dak il kawsa ta' l-isventuri taghna.

Frochard Ghiddieb u brikkun.

Taverny (Lill Frochard) Fiex offendik?

Frochard Ilbierah dan ir-ragel gie misjub bhala il halliel ta' 627 frank, li huma flus tal fqar u li huwa kellu il hila jimpossessa ruhu minnhom.

Simon "Le, le....mhux veru".

Frochard Kien ikun dover tighi kieku ikkalzrajtu, imma hassejt ~~kx~~ hniena minnu u min dan il giuvni hallejtu liberu...issa qed nara kemm zbaljajt.

Taverny Imma meta jithaddet b-dak il mod fuq il General Roquebert?

Frochard Kif inghejdlek jen, illi mhux ta' min jorbot fuqu.

Simon "Emminni, dan il giuvni ma' huwiex ibni".

Taverny (Lill Ewgenio) Spjega int allura?

Ewgenio Xi tridni nghejdlek sinjur? Dawn huma granet terribili ghalija. Intqajt ma' dan ir-ragel li kont nahsbu missieri, u minnu kont naf li il veru missieri huwa mejjet...dejjem nghejdlu biex ifehmi ahjar u huwa igighelni nifem li ma' jistax, imma in-nutar Germond......

Taverny In-nutar Germond jippossiedi li spjegazzjoni ta' dan il misteru?

Simon "Iva, iva...in-nutar Germond".

Ewgenio Il ghaliex huwa biss ghandu ikollu id-depositu tad-dokumenti li minnhom jirrisulta illi jena huwa it-tifel tal General Roquebert.

Taverny U allura inti huwa l-uniku eredi tighu. (Ihares b-mod signifikativ lejn Frochard).

Frochard Bhal ma' tara sur Taverny, hemm biex wiehed jitlef rasu b-din il konfusjoni kolla...u izjed u izjed b-dawn il kontradizzjonijiet kolla. Ekku l-ghaliex ma' nistax innehhiha min rasi illi dan il bniedem.....huwa.......

Ewgenio Nitolbok sur Frochard illi taqtahha darba ghal dejjem min dawn id-dubji tighek fuq l-unur ta' missieri.

Scena X

Marku u ta' qabel umbat Lucianu

Marku (Jithol jigri) Gie is-sur Lucianu sinjuri; f-hajjid Alla li gie huwa ukoll.

Ewgenio Lucianu?

Taverny Jekk minhix sejjer zballhu Ewgenio.

Marku Iva, iva kien telaq dalghodu ghal Grenoble.

Lucianu (Jithol) Ewgenio, ma hallewnix ningaggia, X-sejrin nghamlu issa? (Jilmah lill Frochard) U dan jinsab hawn ukoll....?

Simon "Ibni Lucianu".....

Lucianu X-sejrin nghamlu issa?

Frochard Wiehed jahseb xi hagia ghal gid tghakom, u forsi.....

Lucianu U ghad ghandek il kuragg li titkellem int? Iskot ja' mishut....iskot, altrimenti....(Jghamel gest ta' minacia)

Taverny Kif? U tabbuza gewwa dari?

Lucianu Nabbuza nghejd li dak ~~ixxxagxx~~ l-infami....(Juri lill Frochard) huwa il kawsa tal isventuri taghna. (Jishon dejjem izjed) Li Alla ghad juri l-innocenza taghna xi darba, u li jena f-lahharnett.....(Johrog rivoltella min gewwa il but u jippuntaha kontra Frochard, Simon jinduna bil gest ta' Lucianu u jitlaq jigri biex izommu kwasi mahrug barra min sensieh, jahtaflu ir-rivoltella min idu u jirmexxilu li itellfilu il kolp).

Simon (Li lilu il bizgha ta' dan il gest jergha itih il kelma) (B-ghajta kbira jesklama): Disgrazzjat, x-sejjer tghamel?

Ewgenio Papa, papa....(Kullhatt idur ma' dwar Simon) li jintelaq fuq bank jew siggiu). Smajt il vuci tighek, papa.

Simon (Mghaggeb, imiss il gherzuma u jinzel gharkuptejh) O Alla nirringrazzjak ghal grazzja li tajtni illum..... (jitlaq jigri lejn in -nutar u jesklama:) Mina ta' Rantzberg...Mina ta' Rantzberg.....

Frochard Maledizzjoni, jena mitluf ghal kollox. (jghatti wicciu bejn idejh).

Germond U infatti dan huwa l-isem ta' omm Ewgenio.

Simon (Juri lill Ewgenio) Iva, iva....ta' omm Ewgenio li illum hia mejta.

Germond U issa nista niftah l-inkartament tal General.

Simon U hekk tkun tista tara li Ewgenio huwa verament l-eredi tal General Roquebert.

Frochard (Jirtira lejn il fond) Sahta....ma kienx mument li hallejtu liberu...intant ikolli nargia immur inkisser il gebel......(Jaqbdu bhal ferh ta' genn u johrog jigri il ~~ka~~ barra).

Taverny Nifrahlek Ewgenio, Lucianu...u int Simon Alla halsek f-din id-dinja tal generosita tighek....(Jghaqqad lill Ewgenio u lill Lucianu f-dirghajn Simon).

Simon Iva sinjur...inti verament li qalbek hia nobbli...Alla ried li jinqgheda bik biex l-innocenza taghna tittrionfa, ~~(Idu~~ (Idur fuq uliedu) U issa gheziez uliedi, inthom liberi, hatt izjed fid-dinja ma jista jisirqilkom il felicita illi inthom kellkom dritt ghaliha...il felicita tal futur tghakom. Ninzlu gharkuptejna u flimkien nirringrazzjaw lis-sinjur li bit-trionf tal giustizzja wera il provvidenza Tighu u li huwa ir-Re tat-tjubija.

TGHALAQ IL PURTIERA

T M I E M I D - D R A M M

---oooooOooooo---